MOSZKVA •BUDAPEST• WASHINGTON

Két utazás képekben, dokumentumokban

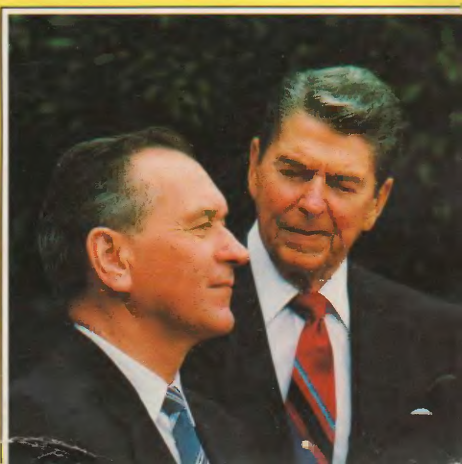

MOSZKVA •BUDAPEST• WASHINGTON

Két utazás képekben, dokumentumokban

„Elmagyarázzuk a világnak..."

Többet kell követelnünk magunktól,
és többet kell adnunk magunkból a világnak.
Így maradhatunk csak fenn,
így biztosíthatjuk a nép boldogulását.

(Grósz Károly)

Sokan kíváncsiak arra, vajon mi járhat Grósz Károly fejében, amikor főtitkárként kikéri az illetékes párttestület, kormányfőként pedig a Minisztertanács véleményét egy-egy külföldi utazás tervéről. Milyen reményeket fűz ő maga a tervezett látogatásokhoz, miért vállalkozik — az eddigi tapasztalatok szerint — rendkívül feszített tempójú, tárgyalásokkal, látogatásokkal zsúfolt utazásokra? Vajon igaz lenne, hogy a miniszterelnök maga utazik a külföldi hitelekért, vagy alakít külföldön vegyesvállalatokat?

A főtitkár—kormányfő egyéniségéből, munkastílusából következően senkinek sem kell találgatnia a választ a bevezetőben feltett kérdésre, mert szokott nyíltságával és őszinteségével maga fedte fel utazásainak indítékait. Egyik nyilatkozatában kijelentette: „Leegyszerűsítése a dolgoknak, hogy mi ezeket az utazásokat elsősorban azért tettük, hogy több hitelt, vagy több közös vállalatot hozzunk létre". De minden esetben hozzátette: utazásainak gazdasági indítékait nem szabad lebecsülni. Kormányfői feladatának tartja, hogy a maga részéről is hozzájáruljon az ország gazdasági fejlődéséhez szükséges külső feltételek megteremtéséhez.

Milyen diplomáciai küldetés teljesítésére vállalkozik tehát Grósz Károly? Szavaival élve az ő feladata a Magyar Népköztársaság érdekeinek szolgálata a politikai szintű és tartalmú tárgyalások, látogatások, előadások eszközeivel. „Nekem az a kötelességem, hogy javítsam, gazdagítsam a gazdasági, tudományos-műszaki és egyéb területen megvalósuló kapcsolatok építésének politikai feltételeit, lehetőségeit, esélyeit" — mondotta újságíróknak.

Miniszterelnöki vagy főtitkári–kormányfői minőségében tett utazásai, ezen belül – e könyvünk tanúsága szerint – a Szovjetunióban és az Egyesült Államokban tett látogatása sok-sok tapasztalattal szolgáltak arra vonatkozóan, hogyan is teljesítette ezt a maga vállalt, igen nehéz és felelősségteljes kötelezettségét?

Grósz Károly külföldön is egyik legfőbb politikai erényét kamatoztatta: az őszinteségét, a nyíltságát, a nyilvánosság nagyra becsülését. Ennek megfelelően küldetését általában azzal kezdte, hogy partnereinek, hallgatóinak hiteles és részletes tájékoztatást adott a magyar bel- és külpolitikáról, az ország helyzetéről. „Bajainkat a régi sémák szerint orvosolni nem tudjuk. Változtatás, megújulás nélkül nem lennénk képesek szocialista értékeinket, nemzeti önbecsülésünket megőrizni és megsokszorozni... A történelem nem kínál számunkra más utat, mint a korszerű struktúraváltást, a termékszerkezet megújítását, az export dinamizálását" – mondotta Mihail Gorbacsovnak. „Most olyan gazdaságot akarunk kialakítani, amely mindenkit nagyobb teljesítményre serkent" – tájékoztatta amerikai vendéglátóit, ismertetve az ezzel kapcsolatos elképzeléseket, beleértve az új vállalkozási törvény tervezetét, amely a külföldi működő tőkének is nagy lehetőségeket kíván biztosítani.

A magyar politikus – egész eddigi pályafutásához méltó – aktív ismeretterjesztő, tájékoztató tevékenysége nagyon is beleillik a mai kor képébe. Napjainkban minden nép természetes létformája a bizonyos fokú egymásra utaltság, kölcsönös függőség, ami széles körű együttműködésre sarkallja az államokat. Kapcsolataik annál teljesebbek, minél többet tudnak egymásról, ennélfogva a partnerek élénken érdeklődnek egymás helyzete, jelene és jövője iránt, és mindent meg is tesznek, hogy kölcsönösen kielégítsék ezt az érdeklődést. Ebből a szempontból természetesen más egy nagyhatalom helyzete, amely már súlyánál, befolyásánál fogva is a világpolitikai figyelem középpontjában áll, és megint más egy kis országé, amelynek nem kis erőfeszítésébe kerül, hogy valamit is tudjon róla a világ. Magyarország az ilyen kis országok közé tartozik, amelynek politikai törekvéseinél, gazdasági adottságainál, földrajzi elhelyezkedésénél fogva különösen sok oka van arra, hogy törődjön külföldi

megítélésével. Nem várhatjuk el azonban, hogy ennek érdekében a világ kopogtasson a mi ajtónkon. Nekünk kell jóhírünket kelteni, hogy ezzel is serkentsük nemzetközi kapcsolatainkat.

Grósz Károly azonban a Szovjetunióban és az Egyesült Államokban egyaránt többet nyújtott a puszta tájékoztatásnál. Amikor arról szólt, mit teszünk és mit akarunk tenni súlyos gondjaink megszüntetéséért, az ország további anyagi és szellemi felemelkedéséért, akkor már nem pusztán informált, hanem növelte a bizalmat népünk eltökéltsége, tudása, munkája iránt. Ez minden látogatás egyik döntő mozzanata, hiszen partnereink bizalma a további kapcsolatépítés alapvető feltétele. Ezt pedig elsősorban itthoni munkánkkal, reformelképzeléseink következetes megvalósításával biztosíthatjuk. Erre így utalt a főtitkár: „Negyven év beidegződése után nem könnyű a kor mai szellemének megfelelő programot megfogalmazni és főként megvalósítani. Nem könnyű azért, mert mindenekelőtt meg kell vívni a csatát önmagunkkal, beidegződéseinkkel, le kell számolnunk olyan ideológiai tételeinkkel, amelyeket az élet nem igazolt. De ezt úgy kell megtennünk, hogy ne tagadjuk meg mindazt, ami érték mai is, és érték volt tegnap is."

Ennek a bizalomnak igen fontos külpolitikai összetevői is vannak. Grósz Károly utazásai során nagy súllyal szólt arról, hogy — miként Moszkvában mondotta — „a magyar külpolitika kiveszi részét a békéért, a biztonságért vívott harcból. Aktívan részt veszünk a szocialista országok együttműködésének korszerűsítésében, messzemenő érdekeink fűződnek a szocialista gazdasági integráció átalakításához. A világpolitika kedvező változásai nyomán bátrabban építhetjük kapcsolatainkat Európa és a világ minden együttműködésre kész államával, szervezetével". Kaliforniában pedig arra utalt, hogy „országunknak céljai megvalósításához jobban kell nyitnia a világ felé. Ennek érdekében bővítjük kapcsolatainkat Nyugat-Európa országaival, mert ennek történelmi alapjai, hagyományai vannak. De túl akarunk lépni az európai szárazföld határain, más földrészeken is fejleszteni akarjuk kapcsolatainkat.".

Ha a világ többet tud rólunk és jobban bízik bennünk, akkor megvalósulhat a főtitkári—kormányfői látogatások harmadik

célja: az együttműködés serkentése. „Mi mindenütt olyan politikai feltételeket igyekszünk teremteni, amelyek segítik a jövőben az együttműködés kibontakozását" — mondotta a magyar sajtó munkatársainak. Ennek érdekében Mihail Gorbacsovval már konkrétan arról tárgyalt, hogy át kell alakítani a gazdasági kapcsolatok kialakult rendszerét. Megállapodtak abban, hogy „kölcsönösen elfogadható döntéseket hoznak a két ország kereskedelmi és fizetési mérlegének kiegyensúlyozása, az árucsere mértékének megőrzése és lehetőség szerinti növelése érdekében". Az amerikai nagytőkéseknek pedig azt ajánlotta: „Hívjuk és várjuk önöket, keressék a vállalkozás módját, saját érdekeiknek megfelelően. Nem segélyt kérünk, nem is akarunk; olyan együttműködést ajánlunk, amiben mindenki megtalálja a maga számítását".

Grósz Károly azonban külföldre nemcsak láttatni, hanem látni is ment. Partnerei nagy elismeréssel szóltak — egy angol újságíró kifejezésével élve — „őszinte tudni vágyásáról". Minden útján élénk érdeklődést mutatott az adott ország politikai, társadalmi, gazdasági és szellemi életének legjellemzőbb vonásai, új tapasztalatai iránt. „Az is célunk, hogy megismerjük a meglátogatandó ország politikai szándékait, törekvéseit, teljesebb képet kapjunk a világ társadalmi-gazdasági, nemzetközi folyamatairól" — mondotta egyik utazása előtt.

Visszatérve tehát a bevezetőben feltett kérdésre: mi járhatott Grósz Károly fejében egy-egy külföldi útjának elhatározásakor? Ha szavait és utazásainak tapasztalatait összegezzük, akkor erre egy mondatban így válaszolhatunk: a hazai háttérre és az ország nemzetközi aktivitására építve még kedvezőbbé tenni hazánk nemzetközi környezetét, ezáltal tevékenyen szolgálni a békéhez és a biztonsághoz fűződő szélesebb nemzetközi érdekeket is.

Aki szeretné látni ezen összegezés megerősítését magától Grósz Károlytól, az hallgassa meg ismét 1988. július 12-ei televíziós nyilatkozatát, amelyben kijelentette:

„A Magyar Népköztársaság külpolitikája az elmúlt évtizedekben nagy tekintélyt vívott ki a világban. Ezt a külpolitikai presztizst, eredményt — tehát ezt a nyitottságot, ezt az egyértelmű humanista szemléletet, a békére való törekvést, az együttműkö-

dési szándékot mindazokkal, akik velünk együtt akarnak munkálkodni a közös érdekek szolgálatában – jó szívvel fogadták; ez a Magyar Népköztársaság tekintélyét megemelte. Ugyanakkor ehhez hozzátartozik az a tény is, hogy az utóbbi egy-másfél évtized belső gazdasági teljesítménye csökkentette ezt a tekintélyt és presztizst. Ezért kormányunk nagyon fontosnak tartja, hogy mostani útkeresését, az ebben rejlő elképzeléseit, törekvéseit megértesse, elmagyarázza a világnak . . .

Van egy magyar közmondás, hogy a jó bornak nem kell cégér. Én a politikában nem ezt tapasztaltam. Még a jó politikai törekvésnek is kell egy kis propaganda. El kell fogadtatni a törekvéseinket. Erre vállalkoztunk ezekben a hetekben vagy hónapokban, amikor én magam is és kollégáim is elég sokat utazunk a világban és próbálunk szövetségeseket, támogatást keresni.

. . . Úgy érzem, hogy sikerült az érdeklődést felkelteni törekvéseink iránt, nagyon sokan rokonszenveznek velünk, szorítanak nekünk. Természetesen vannak kételyek is, minthogy bennünk is vannak kételyek. De ezeket eloszlatni nem az utazások és a szavak fogják, hanem a konkrét tettek, azaz az eredmény.

A világtól mi most bizalmat kaptunk, ami egy kicsit előlegezett bizalom. Nekünk erre a jövőben rá kell szolgálni, akkor tovább építhető a kapcsolatrendszer.

– Cégérünk az őszinteség . . . – így a riporter.

– Az őszinteséget – mondotta Grósz Károly – mindenféleképpen meg kell őrizni. De a teljesítményt feltétlen mellé kell illeszteni."

* * *

MIHAIL GORBACSOV POHÁRKÖSZÖNTŐJE

Kedves magyar barátaink!
Tisztelt elvtársak!

Rendkívül nagy örömet jelent számomra, hogy itt, a Kremlben üdvözölhetem Grósz Károly elvtársat, aki először érkezett a Szovjetunióba a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkárának tisztségében. Nálunk úgy ismerik őt, mint elvhű kommunistát, Magyarország energikus politikai személyiségét, a szovjet–magyar barátság aktív támogatóját.

Találkozónk Grósz elvtárssal mindkét testvérpárt és ország számára kivételesen fontos időpontra esett. Nemrégiben tartották meg a magyar országos pártértekezletet, amely – barátaink értékelése szerint – átütő jelentőségű esemény lett Magyarország életében. A tanácskozás a társadalmi fejlődés menetét mélyrehatóan elemezte, méltó módon értékelte a szocializmus építésére tett sokéves erőfeszítéseket, de ugyanakkor élesen és elvhűen feltárta az utóbbi években felmerült komoly problémákat. A konferencia a gazdaságban és a politikában olyan mélyreható reformokra vett irányt, melyek arra hivatottak, hogy új formát, új minőséget adjanak a szocialista magyar társadalomnak.

A magyar pártértekezleten elfogadott döntések számos eleme közvetlenül azonos, vagy valamiben hasonló azokkal az intézkedésekkel, melyeket mi a peresztrojka menetében érvényesítünk. Érthető, hogy szívből kívánunk sikereket magyar barátainknak nagyszabású elgondolásaik megvalósításához.

Úgy adódott, hogy Grósz elvtárs látogatása közvetlenül a pártunk életében lezajlott nagy esemény utáni időszakra esett. Azt mondják, hogy ami nagy, azt messziről jobban látni. Bár

Koszorúzás
a Lenin mauzóleumnál

A Kreml

még csak néhány nap telt el, már most látható, milyen fontos helyet foglal el az SZKP 19. össz-szövetségi konferenciája pártunk és országunk történelmében, a szovjet szocialista társadalom forradalmi megújhodásában.

A múlt tanulságai, a peresztrojka három évének tapasztalata arra a következtetésre vezetett bennünket, hogy az átalakítások sikere a gazdaságban, a kultúrában és a társadalom minden más területén döntő mértékben attól függ, mennyire sikerül bevonni a dolgozók széles tömegeit valamennyi állami ügy irányításába. Nem szavakban, hanem ténylegesen a társadalmi fejlődés középpontjába állítani az embert.

Más szóval ma alapkérdés a politikai rendszer radikális reformja, a párt és az állam közötti funkciók megfelelő elhatárolása. Ennek eredményeképpen meg kell hogy erősödjék az SZKP-nak, a társadalom politikai élcsapatának és a tanácsoknak, azaz a néphatalom képviseleti szerveinek a szerepe. Ez tehát röviden a 19. pártkonferencia lényege. Elmondhatjuk, hogy a konferencia minderre pontos választ adott, programértékű határozatokkal ruházta fel a pártot.

Hazánkban ezekben a napokban megvitatják a konferencia eredményeit, munkájának egyes epizódjait. De talán a Szovjetunióban és külföldön is elsősorban azt emelik ki, hogy a konferencián a különböző nézeteket szabadon ütköztették pártunk különböző rétegeit képviselő küldöttek, széles körű és elvi vitát folytattak. Ez az egyik vívmánya a glasznoszty politikájának, melyet az 1985 áprilisi plénum óta folytat az SZKP, és ezzel együtt az egyik legfontosabb biztosítéka az átalakítási folyamat visszafordíthatatlanságának.

Találkozónkon Grósz elvtárs elmondta nekem, hogy a magyar kommunisták, az ország közvéleménye rokonszenvvel és jóváhagyóan figyeli a Szovjetunióban végbemenő folyamatokat. Már nemegyszer szóltam arról, hogy senkire sem kényszerítjük rá koncepciónkat a szocialista társadalom megújításának útjáról. De a baráti támogatás erősíti meggyőződésünket, hogy helyesen választottuk irányvonalunkat, ez új erőt ad.

Mi Grósz elvtárssal újból megerősítettük, hogy pártjaink azonos módon értékelik a Szovjetunió és Magyarország közötti

kapcsolatok kérdését, általában véve a szocialista országok közötti viszony ügyét. Ez – az egyenjogúság és az egymás ügyeibe való be nem avatkozás, a kölcsönös segítségnyújtás és a kölcsönös előny, az önállóság és a közös felelősség a szocializmus történelmi sorsáért. Ez lehetővé teszi, hogy a szocialista országok kapcsolataiban felmerülő bármely problémára megoldást találjunk, figyelembe véve a nemzeti sajátosságokat, kialakítani az érdekek ésszerű egyensúlyát, ami megszilárdítja a kapcsolatokat.

Ennek jegyében részletesen megvitattuk a szovjet–magyar együttműködés konkrét kérdéseit, megegyeztünk egész sor feladatnak a közeljövőben való megoldásában. De a fő következtetésünk az, hogy a két ország lehetőségeit sokkal hatékonyabban ki lehet és ki is kell használni. Ezért fel kell számolni az összes olyan bürokratikus akadályt, amelyek még mindig gátolják kapcsolataink fejlődését.

Különlegesen fontos most a termelési és a tudományos-műszaki együttműködés elmélyítése. Ez túllép a szovjet–magyar kapcsolatok határán, jelentősége van az egész együttműködési rendszer számára a KGST keretein belül. Itt sok az összetevő elem, de a legfőbb a közös szocialista piac kialakítása. A feladat bonyolult, számos szakaszon kell áthaladni az efelé vezető úton, de minél gyorsabban oldjuk meg, annál nagyobb előnyökhöz jut minden szocialista ország népgazdasága.

A testvéri Magyarország vezetőjével külön figyelmet szenteltünk a kulturális kapcsolatok és az emberek közötti érintkezés fejlesztése kérdéseinek. Most, amikor mindkét országban a szocializmus emberi arculatának megteremtésére helyezik a hangsúlyt, nagy a jelentősége a közvetlen kapcsolatok kibővítésének. Ezekben a kontaktusokban – legyenek azok munka- vagy egyszerűen idegenforgalmi jellegűek – születik meg a tisztelet és kölcsönös megértés, amely nélkül sem igaz barátság, sem hatékony együttműködés nem lehet a népek között.

Nagyra értékeljük az ilyen együttműködést Magyarországgal a külpolitika szférájában.Köztünk és magyar barátaink között már sok évtizede fennáll a tartós és a megbízható kölcsönös megértés a nemzetközi helyzet kulcsfontosságú problémáit illetően. Összehangoltan együttműködünk a Varsói Szerződés ke-

retei között, és meggyőződésünk, hogy így lesz továbbra is. Ebben nem kételkedhetünk, mert nekünk magyar barátainkkal éppúgy, mint a szocialista országok más testvérpártjaival, közösek a céljaink. Ez mindenekelőtt a béke Európában és az egész világon, országaink biztonsága, a nemzetközi együttműködés stabil fejlődése a jelenkorban az egész emberiség előtt álló éles globális problémák megoldása érdekében.

Most a világ kezd fokozatosan eltávolodni a nukleáris katasztrófa végzetes határvonalától. Négy szovjet—amerikai csúcstalálkozó, szerződés a közepes és kisebb hatótávolságú rakétákról, genfi megállapodások Afganisztánról — mindez bizonyítja, hogy utat tör magának az új politikai gondolkodás.

Két évvel ezelőtt Budapesten hangzott fel a szocialista országok felhívása a haderők és a hagyományos fegyverek csökkentésére egész Európában — az Atlanti-óceántól az Urálig. Ez napjaink egyik legégetőbb problémája, „az összeurópai otthon" építésének legfontosabb feltétele.

Szeretném megismételni hitvallásunkat: elegendő védelmi és nem támadó doktrína. A haderő és a fegyverzet csökkentésének nincsenek olyan kérdései, amelyekről ne lennének hajlandók tárgyalni az Északatlanti Szövetség tagállamaival. Nincsenek olyan „aránytalanságok", melyek megoldását ne lennénk készek megvitatni. Látható, hogy mindenben a kölcsönösség, az intézkedések mindkét fél számára való elfogadhatóságának elvéből indulunk ki. Ez igazságos is, ésszerű is.

Egészében elmondhatom, hogy Grósz elvtárssal való találkozónk jó alapot teremt a Szovjetunió és Magyarország együttműködése további fejlesztéséhez a nemzetközi ügyekben, különösen külpolitikánk európai síkján.

Befejezésül engedjék meg, hogy kijelentsem: a szovjet kommunisták, a szovjet emberek továbbra is mindent megtesznek, hogy kapcsolataink Magyarországgal erősödjenek és fejlődjenek mindkét nép, a szocializmus és a béke ügye javára.

Szívből kívánok Önnek, Grósz elvtárs, minden magyar kommunistának, minden magyar dolgozónak sikereket kezdeményezéseikhez.

(Népszabadság, 1988. július 6.)

Találkozó Mihail Gorbacsovval

Találkozás Jegor Ligacsovval

Gorbacsov dolgozószobájában

Tárgyalás előtt

A tárgyaló asztalnál

GRÓSZ KÁROLY POHÁRKÖSZÖNTŐJE

Tisztelt Gorbacsov elvtárs!
Kedves szovjet barátaink!

Köszönöm a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának a meghívást, amelynek nagy örömmel tettem eleget. Átadom a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa üdvözletét és jókívánságait.

Mai szívélyes, baráti légkörű megbeszélésünk Mihail Gorbacsov elvtárssal hazánk és a Szovjetunió folyamatos párbeszédének újabb fontos állomása. Politikai jelentőségét aláhúzza, hogy olyan időszakban történik, amikor hazánkban és a Szovjetunióban is a társadalom fejlődését hosszú időre meghatározó változás, fordulat megy végbe.

Közös és nemzeti érdekeink, előrehaladásunk új feltételei egyaránt azt igénylik, hogy továbbfejlesszük az MSZMP és az SZKP internacionalista viszonyát, országaink szövetségét. E cél elérését segíti, hogy minőségileg új helyzetben munkálkodunk, hiszen pártjaink gondolkodásában és cselekvésében ma teljesebb az összhang, az egymás sikereiben való érdekeltség ma erősebb, mint korábban bármikor. Pártunk tagsága, a magyar társadalom progresszív erői példaként is tekintenek a szovjetunióbeli változásokra.

Mindez megbízható feltétele annak, hogy együttműködésünk politikai infrastruktúrájának korszerűsítésében is továbblépjünk. Nagyra értékeljük, hogy rendszeresek a magas szintű véleménycserék, nincs olyan kérdés, amelyről ne tudnánk őszintén szót váltani. Az erősödő bizalom és megértés szelle-

mének jó hatással kell lennie együttműködésünk más területeire is.

Sokrétű kapcsolatrendszerünk hatékonyságának mércéje az, hogy mennyire segíti fejlődésünket, a világfolyamatokkal való lépéstartást. A hangsúly a gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésen van. Az elmúlt időszak próbára tett bennünket, de sok tanulságot is adott. A kölcsönösen előnyös, tartós együttműködéshez elengedhetetlen az érdekegyeztetés, egymás piacának jó ismerete, igényeinek és lehetőségeinek körültekintő mérlegelése.

Adottságaink miatt a jövőben is érdekünk a szovjet energia- és nyersanyagszállítások folytatása a jelenlegi szinten, sőt növelése is. Megértjük ugyanakkor szovjet barátaink ezzel kapcsolatos gondjait. Nem kétséges, hogy emellett egyre nagyobb szerephez jutnak a korszerű tudományigényes termékek, a hagyományos árucsere helyébe egyre inkább a termelési szakosítás és kooperáció lép. Az új módszereket azonban egyelőre csak tanuljuk.

Népeinket egyre inkább összeköti a Szovjetunió nyugati határainál, a Kárpátalján élő magyarság. Megelégedéssel szólhatunk arról, hogy a szovjetunióbeli magyarok az ország egyenrangú állampolgáraiként élhetnek, dolgozhatnak, s egyre több segítséget kapnak nemzeti kultúrájuk ápolásához, nemzeti arculatuk őrzéséhez. Mindez az egymásra utalt közép-európai népek sorskérdésének jó szellemű, humánus megoldására mutat példát; üdvözöljük, mert emögött az SZKP megújuló politikáját, a nemzetiségi viszonyok korszerű, lenini kezelését látjuk.

Kedves elvtársak!

Megtiszteltetés számomra, hogy közvetlenül az SZKP pártkonferenciája után látogathattam a Szovjetunióba. A magyar közvélemény élénk figyelemmel kísérte az elmúlt hetek elkötelezett vitáit, a társadalmi párbeszédet.

Sorsdöntő jelentőségű, hogy a pártkonferencia megerősítette az SZKP XXVII. kongresszusának irányvonalát, s a párt az átalakítás, a demokratizálás folytatása, a politikai rendszer reformja mellett kötelezte el magát. Döntései az embert szolgálják. Kedvező feltételeket teremtenek a gazdaságirányítás re-

formjának továbbviteléhez, a tudományos-műszaki haladás meggyorsításához, az életszínvonal emeléséhez, bár tudjuk, hogy a munka nagyja még hátravan.

Pártjuk konferenciájának jelentősége túlmutat a Szovjetunió határain. A szovjet átalakítás, e nagyszabású történelmi vállalkozás új keletű nemzeti tapasztalatainak összegzésével a szocialista világ reformgondolkodását gazdagította.

Kedves elvtársak!

Az elmúlt másfél év vitái során pártunk számot vetett a realitásokkal és egyértelmű következtetésre jutott: a szocialista társadalom megújulásának nincs alternatívája.

Bajainkat a régi sémák szerint orvosolni nem tudjuk. A változtatás, a megújulás nélkül nem lennénk képesek szocialista értékeinket, nemzeti önbecsülésünket megőrizni és megsokszorozni.

Az MSZMP pártértekezlete fontos szakaszt zárt le egy hosszabb történelmi folyamatban. Jelentős energiákat szabadított fel ahhoz, hogy a magyar nép jobban hasznosítsa társadalmunk humánus értékeit, szellemi tartalékait. Most a határozott tetteken van a sor. Csak ez adhat hitelt szavunknak, a jövőre vonatkozó terveinknek. A megújulás helyeslése csak így válhat tartós közmegegyezéssé.

A hangsúly ma a gazdaságon van. A válságfolyamatok megállítása, a pénzügyi egyensúly megteremtése halaszthatatlan teendőnk, s tudjuk, ezt várják tőlünk barátaink, szövetségeseink, partnereink is. Tennivalóink világosak. A történelem nem kínál számunkra más utat, mint a korszerű struktúraváltást, a termékszerkezet megújítását, az export dinamizálását. A tulajdonviszonyok szocialista jellegének megőrzése mellett nyitottabb, racionálisabb gazdálkodás kialakítására törekszünk. A fegyelem és szervezettség javítása, a tisztességes munka becsületének helyreállítása ugyanakkor már ma fontos erőforrásunk.

Fordulatról csak akkor lehet szó, ha a dolgozó emberek a politika alakítóivá válnak. A szocialista jogállam eszménye vezérel bennünket is, amikor korszerűsítjük politikai intézményeinket, elhatároljuk a párt- és állami szervek munkáját, bővítjük az állampolgári jogokat és demokratikus párbeszédet folytatunk a

társadalom minden rétegével. Így végezzük el a közelmúlt magyar történelmének elemzését, ennek alapján határozzuk meg fejlődésünk irányait. Pártunk e folyamat részeseként, a társadalom vezető erejeként tesz eleget kötelezettségének.

Illúzióink nincsenek. Nehéz munkával számolunk, vállaljuk a konfliktusokat is. Lenin mondása tanulság: – Ami nehéz, az még nem megoldhatatlan, fontos, hogy meg legyünk győződve arról, hogy helyesen választottuk meg az utat, és ez a meggyőződés százszorosára fokozza a forradalmi energiát és a forradalmi lelkesedést, amelyek csodákat tudnak művelni.

Kedves elvtársak!

A Szovjetunió, a szocialista országok következetes erőfeszítései nyomán a világban csökken a feszültség, s kedvező fordulat érlelődik a kelet–nyugati viszonyban. Az új gondolkodásmód sikere a rendszeres szovjet–amerikai párbeszéd helyreállítása. Megalapozott reményeket ébreszt a közepes és rövidebb hatótávolságú európai atomeszközök felszámolásáról aláírt megállapodás, valamint a Szovjetunió és az Egyesült Államok elvi készsége a hadászati támadófegyverek ötven százalékos csökkentésére.

A magyar külpolitika kiveszi részét a békéért, a biztonságért vívott harcból. Megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítunk az európai hagyományos erők és fegyverzetek csökkentésére, illetve az idegen csapatok kivonására vonatkozó szovjet javaslatoknak. Hazánk számára különösen fontos, hogy azon országok közé kerüljön, amelyek a megállapodás érdekében és eredményeként elsőként csökkentik a fegyveres erőket. Fontosnak tartjuk, hogy a bécsi utótalálkozó tartalmas, kiegyensúlyozott záródokumentummal érjen véget.

Aktívan részt veszünk a szocialista országok együttműködésének korszerűsítésében, az önállóság, az egyenjogúság, a kölcsönös felelősség, az egymás iránti tisztelet elvei alapján. A Varsói Szerződésben nagy jelentőséget tulajdonítunk tevékenységünk fő irányai összehangolásának, a sajátos nemzeti lehetőségek hasznosításának.

Messzemenő érdekeink fűződnek a szocialista gazdasági integráció átalakításához. A KGST-tagországok pártvezetői másfél

éve éppen itt, Moszkvában jutottak nagy jelentőségű elvi egyetértésre. A gyakorlati munka eredményeivel azonban korántsem lehetünk elégedettek. Két- és sokoldalú alapon – akár szűkebb körű egyetértés esetén is –, már ma többet tehetünk az áru- és pénzviszonyok következetes érvényesítésére.

A világgazdaság realitásai nap mint nap figyelmeztetnek bennünket. Kishitűségre azonban nincs okunk. Rajtunk múlik, hogyan hasznosítjuk vívmányainkat, a tudományos-műszaki fejlődés meggyorsítására, világgazdasági pozícióink megerősítésére. A világpolitika kedvező változásai nyomán bátrabban építhetjük kapcsolatainkat Európa és a világ minden együttműködésre kész államával, szervezetével.

Kedves Gorbacsov elvtárs!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében kifejezem reményemet, hogy hivatalos, baráti látogatáson hamarosan hazánkban köszönthetjük. Kérem, tegyen eleget meghívásunknak.

Emelem poharam a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet nép sikereire a történelmi átalakításban; a szocializmusra, a békére, Mihail Gorbacsov elvtárs és jelen levő szovjet barátaink egészségére!

(Népszabadság, 1988. július 6.)

Séta a Kreml falánál

Koszorúzás

A főtitkár hangsúlyozta: látogatására a szó szoros értelmében vett ritka történelmi pillanatban került sor, hiszen rövid idő telt el a magyar és a szovjet pártkonferencia között. Ő is még a budapesti párttanácskozás élményeinek hatása alatt van, s a szovjet vezetőkkel folytatott tárgyalásokon és beszélgetéseken is érezhető volt, hogy a vendéglátók, maga Gorbacsov elvtárs is a szovjet konferencia hatása alatt áll. A hivatalos és a kötetlenül lefolytatott beszélgetéseiken mindenütt a konferencia eseményeiről volt szó. Ez érthető is, hiszen történelmi fordulat történt. Ez sikeres tanácskozás volt, amely újabb lendületet

NYILATKOZAT A MAGYAR SAJTÓ KÉPVISELŐINEK

ad ahhoz a programhoz, amelyet három esztendővel ezelőtt a Szovjetunióban elhatároztak.

A Mihail Gorbacsovval folytatott tárgyalásokon szó volt a gazdasági együttműködés bővítéséről is. A szovjet vezetés nagyon akarja a hatékony, korszerű együttműködést. Tisztában van azzal, hogy az érdekeltségi rendszer nem ösztönzi kellőképpen az együttműködést, és a gazdasági együttműködés mechanizmusa sem felel meg a mai igényeknek. Elhatározott szándéka, hogy ezen változtat. Ezért, aki ma kellő türelemmel és szívóssággal rendelkezik, az később egészen biztosan megtalálja a számítását – a Szovjetunió hatalmas ország, ahol óriási energiát fognak a jövőben is fordítani a gazdaság dinamizálására.

A tárgyalásokon Mihail Gorbacsov elvtárs meg is fogalmazta: mindenekelőtt az élelmiszeripar, az élelmiszergyártás kap mozgásszabadságot és támogatást, mert a konferencián ez volt az egyik olyan nagy kérdés, amelyben a vezetést elég keményen elmarasztalták. De a gazdaság más területein is egy végiggondolt, világos fejlesztési program készült, vagy áll kidolgozás alatt.

Ebből kiemelkedik a gépipar és a műszeripar, s ezek megkülönböztetett figyelmet kaptak a szovjet vezetőkkel folytatott beszélgetések konkrét témái közül.

Grósz Károly egy kérdésre válaszolva közölte, hogy a tárgyalásokon nemzetközi kérdések is szóba kerültek, s ezen belül az enyhülési folyamat elmélyítésére helyezték a hangsúlyt. Számba vették, hogy egy olyan kis ország, mint Magyarország, hol találja meg azt a mozgásszabadságot és azokat a lehetőségeket, amelyek segítségével nemzeti érdekei mellett az egyetemes érdekeket is szolgálhatja. Erre nagyon sok alkalom van. Az európai problémák megoldása nagyon fontos. Ebben Magyarországnak, mint európai államnak, bár kis ország, nagy tapasztalatai vannak, és élő nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik, amelyet felhasználhat a béke és a biztonság elmélyítésére földrészünkön.

Nyilatkozat a repülőtéren

Találkozó a moszkvai Magyar Nagykövetségen

Sajtótájékoztató

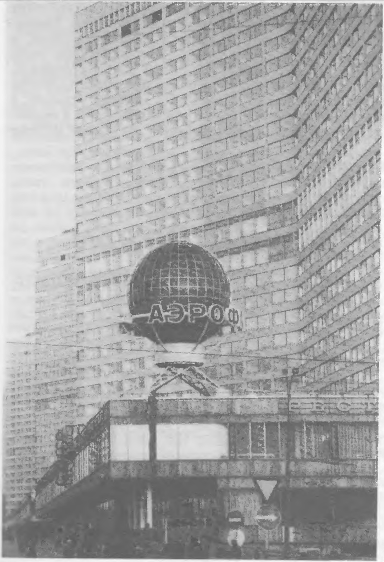
АЭРОФ

— Nagyon jó hangulatú, értékes, hasznos találkozó zajlott le Mihail Gorbacsovval — mondotta Grósz Károly. Tájékoztatta beszélgetőpartnerét a magyar belpolitikai helyzetről, a pártkonferencia utáni tennivalókról. Vendéglátója pedig megismertette saját véleményével az SZKP 19. pártkonferenciájáról, amely az egész világ előtt bizonyította a peresztrojka történelmi eredményét. Konzultációt folytattak a kétoldalú viszonyról, a következő évek feladatairól és áttekintettek néhány, a nemzetközi élettel összefüggő időszerű kérdést. Az MSZMP főtitkára

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ A NEMZETKÖZI ÚJSÁGÍRÓKÖZPONTBAN

aláhúzta, hogy a magyar pártértekezlet megteremtette a továbbhaladás minden feltételét. Ám, a neheze még előttünk van — húzta alá. Több éve rendkívül alacsony hatékonyságú a gazdaság, ezen pozitív irányban változtatni kell, vagyis korszerűsíteni kell a termékszerkezetet, a gazdasági irányítási rendszert, a termelőmunkában pedig meg kell teremteni az elemi fegyelmet.

Ezután a szovjet újságírók a két ország helyzetére, a magyar és a szovjet átalakulások jellegére és Magyarország belgazdasági gondjaira vonatkozó kérdéseket tettek fel. Szóba kerültek olyan témák is, mint a magyar pártfőtitkárnak a környezetvédelemről vallott nézetei, vagy a magyar—román viszony, illetve a magyar sajtószabadság.

A TASZSZ kérdése a szovjet és a magyar megújulási folyamat azonosságára és a nemzeti sajátos jegyekre vonatkozott. Ahogy fogalmazott, Grósz Károly nevéhez fűződik a magyar, Mihail Gorbacsovéhoz pedig a szovjet átalakulás. Válaszában pártfőtitkárunk Mihail Gorbacsovval folytatott tárgyalására hivatkozott — ma a szovjet pártfőtitkár úgy fogalmazott, hogy a magyarországi útkeresés áll legközelebb azokhoz a folyamatok-

hoz, amelyek a Szovjetunióban történnek. — Véleményem szerint — folytatta Grósz Károly — mind a szovjet, mind a magyar átalakulásoknak azonos a filozófiája. Vannak természetesen nemzeti sajátosságok. Azonosság tükröződik abban a felismerésben is, hogy a gazdasági reform csak a politikai rendszer korszerűsítésével együtt mehet végbe. A különbség csak abban van, hogy erre a Szovjetunió három év alatt jött rá, nekünk viszont húsz év kellett hozzá.

Egészében véve — mondta a főtitkár — a Szovjetunió és Magyarország méreteit, gazdasági teljesítőképességét illetően „nincs egy súlycsoportban". Hogy hazánk mennyire függ a nemzetközi piactól, annak bizonyítására idézte a statisztikai adatot, amely szerint a magyar nemzeti össztermék 55 százaléka értékesül külföldön, míg a Szovjetunióénak csak tíz százaléka. Ez minőségi különbséget jelent. Az a devizapiaci szellőcske, amely a szovjet gazdaságot még csak nem is érinti, bennünket erőteljesen megráz. A mi izomzatunknak jóval hajlékonyabbnak kell lennie, utalt a főtitkár gazdaságunk nyitott jellegéből adódó szükségszerűségre. Összefoglalóan aláhúzta, hogy mindkét országban meghatározóan fontos a végbemenő folyamatok tartalmi azonossága. Mindketten — a Szovjetunió és Magyarország — egyaránt jobb, életképesebb szocializmust akarunk.

Segitik-e a KGST-integráció folyamatát a Szovjetunióban, Magyarországon végbemenő radikális változások, kérdezte a Pravda tudósítója.

Grósz Károly azt válaszolta: remélem, ennek a sokirányú átalakulásnak beérik majd a gyümölcse. Hiszen majdnem általános a felismerés, hogy az átalakulásoknak a KGST-ben is meg kell történniük. A magyar álláspont évek óta ismert. KGST-partnereink nyílt vitába nem bocsátkoztak, mert közvetlenül nem ellenezték a magyar javaslatokat. De a válaszokkal egyelőre nem tudunk mit kezdeni. Úgy vélem, a pontos fogalmazás: még nem érett meg a helyzet.

Grósz Károly ezután a magyar helyzetre vonatkozó kérdésekre válaszolt. Mi a magyar sajtó szerepe, miről írhat, miről nem, kérdezte a Lityeraturnaja Gazeta munkatársa.

— A magyar sajtó mindenről írhat és ír is. Az a véleményem,

hogy sajtónk él is a lehetőségekkel és élvezi a szabadságot. Persze egészen még nem szokta meg, ezért az önkontroll nem működik mindig megfelelően. Ez átmeneti állapot, csecsemőkori múló betegség. A főtitkár aláhúzta, hogy a sajtó szerepe meghatározó fontosságú a demokratizálódás folyamatában. Úgy értékelte, hogy a magyar sajtó egészében véve rendkívül konstruktívan támogatja a politikát. Utalt rá, hogy Magyarországon a tájékoztatás nyitottságát újabb és újabb szférákra terjesztik ki.

Grósz Károly kérdést kapott a magyar párt és az értelmiség kapcsolatára vonatkozóan. – A párt és a humán értelmiség egy rétege között nincsenek szinkronban a kapcsolatok – mondta a főtitkár, majd hozzátette: – Ezért a párt munkastílusa, szemlélete a felelős, mert kikerülte a nyílt vitát az értelmiséget foglalkoztató kérdésekről. Meggyőződésünk, folytatta, hogy az értelmiség cselekvő támogatása nélkül nem tudunk kilábalni a nehéz helyzetből. Ezt felismerve a magyar pártvezetés elhatározta, hogy az értelmiség egyes rétegeinek további támogatást nyújt – ugyanis nincs meg az anyagi lehetősége valamennyi réteg támogatásának – konkrét programok, kutatási formák ösztönzése formájában.

Az értelmiség témakörénél maradva Szmirnov, a Marxizmus–Leninizmus Intézet igazgatója a magyar társadalomtudományok helyzetéről érdeklődött.

Grósz Károly válaszában jelezte, hogy az ismert szovjet tudóssal már két évtizeddel ezelőtt is tanácskoztak erről. – Akkor is elégedetlen voltam, és ma is az vagyok a társadalomtudományok helyzetével – válaszolta a magyar párt főtitkára. Legtöbbet megítélésem szerint a közgazdaságtudomány fejlődött. Sok új kérdést közelített meg, új problémákat vetett fel, és egy részüket meg is válaszolta. Két évtizeddel ezelőtt még hajlottam rá, folytatta, hogy a szociológiát burzsoá tudománynak tartsam. Aztán felülvizsgáltam a nézeteimet, és megállapítottam, hogy ma ez a tudományág sokat segít. Ami a történelemkutatásokat illeti, azok bátorsága a tegnapig és nem a máig terjed. Ez föltehetőleg abból fakad, hogy a kortársak nem tudják megítélni a korszakot, amelyben élnek. Ennek jegyében legújabb kori történelmünket többször átírtuk. A vezetésnek több

lehetőséget kell adnia, több forrást megnyitva, hogy a történelemtudósok nyugodtabban tudják elemezni az eseményeket, például az 1956-os ellenforradalmat.

A magyar történettudomány kiemelkedő fontosságú eredménye, húzta alá Grósz Károly, hogy a határon túli magyarok történelmi fejlődését higgadtan, objektíven tárgyalja.

(Népszabadság, 1988. július 6.)

– Ön az első, aki a testvérpártok legfelsőbb vezetői közül Moszkvában járt az SZKP nagy jelentőségű pártkonferenciája után. Milyen benyomásokat szerzett? Ön szerint hol találkozik a peresztrojka és az MSZMP pártkonferenciája által elindított folyamat?

– Az első, amit el szeretnék mondani, hogy a találkozó légköre olyan volt, hogy minden kérdésről beszélni lehetett, és minden gondolatot megfogalmaztunk a napirenden szereplő legfontosabb nemzetközi problémákról is. Ez azért volt lehetséges, mert a házigazda az első pillanattól kezdve ilyen hangulatot

NYILATKOZAT A NÉPSZABADSÁGNAK

teremtett saját közléseivel és kérdéseivel, és azzal, ahogy értékelte az SZKP 19. pártkonferenciáját. Ami pedig a találkozási pontokat illeti, azok közül én a legfontosabbat emelném ki: a politikai intézményrendszer átalakítását, amely a Szovjetunióban és nálunk is sürgős feladat.

– A nemzetközi kérdések részletes tárgyalásait említette. Szóba került-e, milyen mozgásterük van a kis országoknak, köztük hazánknak?

– Igen, a kis országok mozgástere is szerepelt megbeszélésünkön, és közös volt az az értékelés, hogy ez a mozgástér az utóbbi időben növekedett. A Szovjetunió a maga részéről igényli is a szocialista országok együttműködését a nemzetközi kérdések megoldásában. Jólesett hallgatni, hogy Mihail Gorbacsov és a szovjet pártvezetés úgy értékeli, hogy a Magyar Népköztársaság gazdag tapasztalata, az utóbbi években végzett nemzetközi tevékenysége pozitívan járult hozzá a kedvező folyamatok kialakulásához.

– A pohárköszöntők említették a KGST modernizálásának szükségességét. A moszkvai megbeszélés adott-e új impulzusokat e feladat megoldásához, milyen reményeink lehetnek az elhatá-

rozások gyorsabb átültetésére a gyakorlatba?

– A találkozón szó volt a KGST modernizálásáról és azokról a feladatokról, amelyek valamennyi tagországra hárulnak. De a megbeszélésen tisztáztuk azt is: noha jó elvi határozatok születtek – például másfél évvel ezelőtt éppen Moszkvában a legfelsőbb pártvezetők részvételével –, a megvalósítás csak lassan halad. Ahhoz, hogy a helyzet megváltozzon, mindenkinek erőfeszítéseket kell tennie.

– Ön a moszkvai sajtókonferencián egy kérdésre válaszolva a KGST-vel kapcsolatban más problémákról is beszélt.

– Igen, arról van szó, hogy magyar részről már régebben konkrét javaslatokat dolgoztunk ki és tettünk le az asztalra, de azokra mind ez ideig nem kaptunk olyan választ, amelynek alapján tovább lehetne lépni. Várjuk tehát barátaink válaszát. Mindezek ellenére azt mondom, hogy a KGST-ben és a kétoldalú magyar–szovjet gazdasági kapcsolatokban is jobb eredményeket érhetünk el. Gazdasági vezetőinknek, a vállalati vezetőknek is azt javaslom, hogy figyeljenek jobban oda arra, ami mostanában a Szovjetunióban történik. A pártkonferencián született határozatok szellemében a Szovjetunió a most következő esztendőkben jelentős erőfeszítéseket tesz az élelmiszer-ellátás gondjainak enyhítésére, és ez nem csekély beruházással is jár. Hasonló elképzeléseket hallottunk, a gépipar és a műszeripar gyorsabb ütemű fejlesztéséről is. Úgy vélem, hogy mi ezekbe a programokba bekapcsolódhatunk. Rajtunk is múlik tehát, vajon milyen mértékben növekszik a közeljövőben a magyar–szovjet gazdasági kapcsolatok dinamizmusa.

(Népszabadság, 1988. július 6.)

Grósz Károly, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkára, a Minisztertanács elnöke, aki az SZKP Központi Bizottságának meghívására munkalátogatáson tartózkodott Moszkvában, július 5-én megbeszélést folytatott Mihail Gorbacsovval, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárával.

Mihail Gorbacsov melegen üdvözölte Grósz Károlyt a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkárává történt megválasztása alkalmából, és sok sikert kívánt munkájához. Megköszönve az üdvözletet, Grósz Károly hangsúlyozta, hogy új megbízatásában első külföldi útjára Moszkvába utazott. Ez is megerősíti, hogy a

KÖZLEMÉNY A TÁRGYALÁSOKRÓL

magyar kommunisták megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítanak a Szovjetunióhoz fűződő barátságnak és együttműködésnek.

Az MSZMP és az SZKP KB főtitkára több mint háromórás megbeszélésük során a fő figyelmet a szocializmus megújulásának, a társadalmi-politikai és gazdasági struktúrák átalakításának szentelte, s véleményt cserélt a párt vezető szerepe korszerű értelmezéséről és érvényesítésének módszereiről.

Mihail Gorbacsov tájékoztatást adott az SZKP 19. értekezletéről. Elmondta, hogy sok évtized óta ez volt az első valóban nyílt pártfórum, amelyen a küldöttek szenvedélyesen és érdeklődéssel vitatták meg az ország legégetőbb problémáit. A vélemények minden különbözősége s esetenkénti ütközése mellett a peresztrojka stratégiája erős erkölcsi és politikai támogatást kapott és ez a legfontosabb.

A Szovjetunió anyagi erőforrások és képzett emberek szempontjából egyaránt óriási lehetőségekkel rendelkezik. Sok mindent el lehet érni a rend megteremtésével, de természetesen különösen fontos az, hogy valóban működésbe lépjen az új gazdasági mechanizmus. Ezen a téren sok szervezési nehézséget kell

leküzdenünk, és nincs még minden rendben a társadalmi tudat tekintetében sem.

Ebben az értelemben a pártkonferencia is hangsúlyozottan véleményt nyilvánított az újító, útkereső, kezdeményező emberek mellett. Hatalmas jelentőséggel bír a pártkonferencia által kijelölt politika, amely a párt és a társadalom demokratizálását, a politikai intézményrendszer reformját tűzte ki célul. Természetesen a demokrácia feltételei mellett a vezetőknek nehezebb a dolguk. De ennek így kell lennie. Korábban ugyanis — mit tagadjuk — néhányan közülük úgy tekintettek a dolgozókra, mint valamiféle alattvalókra. Most pedig, hogy vezető lehessen valaki, alulról kell elismerést szereznie, s állandóan jó munkával kell igazolni azt.

Grósz Károly az MSZMP időszerű feladatairól szólva hangsúlyozta, hogy a társadalmi megújulásnak nincs alternatívája. Az MSZMP értekezlete nyomán erősödött a társadalmi egyetértés, megnőtt a párt iránti bizalom. Kedvezőek a feltételek ahhoz, hogy határozott lépések történjenek a gazdasági helyzet javítására, a nyitottabb, racionális gazdálkodás kialakítására. Az MSZMP határozott törekvése a politikai intézményrendszer korszerűsítése, a demokrácia és a társadalmi nyilvánosság erősítése, a párt vezető szerepének korszerű érvényesítése.

Grósz Károly kitért arra, hogy Magyarországon óriási figyelemmel és érdeklődéssel figyelték az SZKP 19. konferenciája munkájának minden napját. Ez azzal magyarázható, hogy az MSZMP májusban megtartott országos értekezletén is a gazdasági és politikai rendszerben megérett változásokkal kapcsolatos döntéseket hoztak. — A szocialista társadalom megújításának sürgető feladata áll előttünk — mondotta a magyar vezető. — Habár országaink között nem kevés a különbség, ennek a folyamatnak egységes stratégiája van. S nálunk is első számú probléma a dolgozók bevonása az állami és társadalmi ügyekbe. S keressük a párt — mint a társadalom politikai élcsapata, amely nem helyettesítheti az állami, s még kevésbé a gazdasági szerveket — tevékenységének optimális munkamódszereit és formáit.

Mihail Gorbacsov szólt arról, hogy az SZKP vezetése figyelmesen tanulmányozta a magyar országos pártértekezlet dokumentumait, összehasonlították saját elgondolásaikkal, mintegy ellenőrizve magukat a barátok tapasztalatai alapján. – Természetesen nálunk más a helyzet, de sok az egybeesés, elsősorban ami a szellemet, az elméleti elképzeléseket és koncepciókat illeti.

A két testvérpárt vezetői eszmecserét folytattak olyan időszerű témáról is, mint a választott szervek szerepének növelése, és az apparátus e testületeknek való kötelező alárendelése.

Grósz Károly elmondta, hogy Magyarországon nemrég az MSZMP KB tagjainak sorából munkabizottságot alakítottak, amelynek az a feladata, hogy elemezze az ország fejlődésének utolsó évtizedeit. Ezt a pártprogram dokumentumainak előkészítése teszi szükségessé. A többi munkabizottság a szervezeti szabályzatban, az ország alkotmányában szükséges változtatásokkal, valamint a hosszú távú gazdasági terv kidolgozásával foglalkozik.

– Nálunk körülbelül ugyanezekről az elképzelésekről van szó – mondotta Mihail Gorbacsov. – Egyebek között azon gondolkozunk, miként lehetne elérni, hogy a központi bizottság tagjai fő munkájuk mellett aktívan kivegyék a részüket magának a KB-nak a tevékenységéből a politikai döntések meghozatalának minden szakaszában. Feltehetőleg nálunk is munkabizottságokat kell létrehozni a bel- és külpolitika legfőbb kérdéseiben. Így lehet majd pontosabban meghatározni a pártapparátus helyét abban, hogy elősegítse a párt, mint a társadalom élcsapata tevékenységének kibontakoztatását.

Mihail Gorbacsov és Grósz Károly véleményt cserélt a szovjet–magyar kapcsolatok helyzetéről. Elégedettségüknek adtak hangot az erősödő bizalom és kölcsönös megértés kapcsán. Hangsúlyozták a nézetek összevetésének, a tapasztalatok kölcsönös tanulmányozásának, az információcsere bővítésének fontosságát. Egyetértettek abban, hogy át kell alakítani a gazdasági kapcsolatok kialakult rendszerét. Erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy kölcsönösen elfogadható döntések szülessenek a két ország kereskedelmi és fizetési mérlegének kiegyensúlyozá-

sa, az árucsere mértékének megőrzése, és lehetőség szerinti növelése érdekében. Kiemelték, hogy szükség van a szakosodás és a kooperáció elmélyítésére, a tudományos-műszaki haladás korszerű vívmányaira építve. Mindkét fél abból indul ki, hogy sokkal cselekvőbben kell hasznosítani az olyan ösztönzőt, mint az együttműködésben résztvevő vállalatok és szervezetek közvetlen anyagi érdekeltsége. Tovább folytatják azt a politikát, amelynek célja a két ország állampolgárai közötti érintkezés kiszélesítése, az ifjúsági kapcsolatok megélénkítése a felnövekvő nemzedéknek a szovjet–magyar barátság szellemében való felnevelése érdekében, a helyi szintű kapcsolatok elmélyítése.

A megbeszélésen érintették a jelenlegi nemzetközi helyzet egyes kérdéseit. Grósz Károly nagyra értékelte a szovjet–amerikai csúcstalálkozók eredményeit, hangsúlyozva, hogy ezeknek köszönhetően sikerült utat nyitni ahhoz, hogy Európa fokozatosan megszabaduljon a nukleáris fegyvertáraktól. A megbeszélés résztvevői rámutattak, hogy jelenleg a kontinens elsőrendű külpolitikai problémájává az európai hagyományos fegyverzet és haderők csökkentése lép elő. Az a kezdeményezés, amelyet a VSZ tagállamai tettek két évvel ezelőtt, az elmúlt időben számos új javaslattal gazdagodott. Most az a feladat, hogy ne lehessen halogatni az erről a kérdésről folytatandó tárgyalást, amely elsőrendű jelentőségű a kontinens valamennyi népének jövője szempontjából.

Magyarország és a Szovjetunió a jövőben is konzultációkat folytat és együtt fog működni az európai témakörben, amely külpolitikánk egyik kiemelt kérdése.

Grósz Károly és Mihail Gorbacsov találkozója szívélyes és baráti volt, az elvtársi nyíltság és a teljes, kölcsönös megértés légkörében zajlott le. A találkozón részt vett Vagyim Medvegyev, az SZKP KB titkára.

(Népszabadság, 1988. július 6.)

A MALÉV-gép személyzetével

Autogram az utasoknak

AZ MSZMP KB ÁLLÁSFOGLALÁSA A TÁRGYALÁSOKRÓL

A Központi Bizottság jóváhagyólag tudomásul vette Grósz Károly tájékoztatóját július 4–5-ei moszkvai tárgyalásáról. Megállapította, hogy pártunk főtitkárának a Szovjetunióban tett munkalátogatása a magyar–szovjet kapcsolatok fontos eseménye volt. Az SZKP KB főtitkárával, Mihail Gorbacsovval folytatott szívélyes, baráti légkörű megbeszélés megerősítette, hogy az MSZMP és az SZKP azonosan ítéli meg a nemzetközi helyzet alakulását, a szocializmus helyét. Mindkét párt a sajátos nemzeti feltételek között a szocialista társadalom megújításán, a demokrácia fejlesztésén, a korszerű, hatékony gazdálkodás kialakításán munkálkodik.

A kölcsönös bizalom és megértés szilárd alapul szolgál a magyar–szovjet kapcsolatok sokrétű fejlesztéséhez és korszerűsítéséhez, a két ország érdekeinek összehangolásához. A moszkvai megbeszélések megmutatták: kölcsönös a törekvés arra, hogy az együttműködés fejlesztésével elősegítsük időszerű gazdasági és politikai feladataink megoldását.

A megbeszéléseken elvi egyetértés alakult ki az országaink közötti gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés fejlesztésének irányairól. A magyar népgazdaság számára igen jelentős, hogy a Szovjetunió kész 1991–1995 között a jelenlegi ötéves tervben rögzített mennyiségben energiahordozókat és alapvető nyersanyagokat szállítani; továbbá az, hogy kifejezte készségét korszerű gépipari termékek vásárlására. Egyetértés volt abban is, hogy a magyar–szovjet pénzügyi kapcsolatok kiegyensúlyozása érdekében új kezdeményezésekre van szükség.

(Népszabadság, 1988. július 15.)

Az Egyesült Államokban tett hivatalos látogatásomat örömmel használom fel arra, hogy a Magyar Népköztársaság kormánya nevében tisztelettel köszöntsem a magyar származású amerikai állampolgárokat.

Az óhaza napjainkban mind nagyobb felelősséget érez a határainkon túl, a világ különböző országaiban élő, de a nemzethez tartozó magyarok sorsa iránt, figyelemmel kíséri az Egyesült Államokban letelepedett csaknem két milliónyi, magyar származású honfitársunk boldogulását is. Büszkeséggel tölti el, ha az

ÜZENET AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN ÉLŐ MAGYARSÁGHOZ

új hazában élő magyarságot a jó állampolgároknak kijáró megbecsülés, tisztelet övezi.

Magyarország igen fontosnak tartja, hogy a kivándoroltakkal közösen ápolja az összetartozás érzését, segítse a magyar nyelv, a kultúra, a hagyományok, a magyarságtudat megőrzését, erősítse az óhaza és a külföldön élő magyarság kötődését, kapcsolatait. Azt valljuk, hogy az eltérő nézetek sem akadályozhatják a kapcsolatok ápolását Magyarország és az emigráció között.

A magyar kormány igen értékesnek tartja azt a szerepet, amelyet az Egyesült Államokban élő magyarság, annak egyesülete és egyházai a századelő óta töltenek be a magyar és az amerikai nép közötti megértés erősítésében, a két ország közötti együttműködés elmélyítésében. Különösen hálásak vagyunk azoknak a magyar származású amerikaiaknak, akik egy évtizeddel ezelőtt tevékenyen segítették a szent korona és a koronázási ékszerek hazajuttatását, s ezzel a magyar—amerikai viszony rendezését, a kapcsolatok új szakaszának megalapozását.

A magyar—amerikai kapcsolatok bővülésének ma kedvezőek a feltételei. Ebbe az irányba hat a kelet—nyugati viszony, a nemzetközi légkör javulása, csakúgy, mint a két kormány eltökélt

szándéka, hogy előmozdítsa a Magyar Népköztársaság és az Egyesült Államok szerteágazó együttműködését. A magyar külpolitika céltudatosan törekszik arra, hogy a gazdasági-társadalmi megújuláshoz a lehető legkedvezőbb nemzetközi feltételeket biztosítsa. Hozzájáruljon a kelet–nyugati párbeszédhez, a bizalom építéséhez és a kétoldalú kapcsolatok bővítése útján hozzájáruljon a nemzetközi együttműködésben rejlő konkrét előnyök kiaknázásához. Mindebben különösen nagy jelentőséget tulajdonít a magyar–amerikai kapcsolatok fejlesztésének. Az amerikai politikai és gazdasági körök ugyanakkor nagyfokú érdeklődést és rokonszenvet tanúsítanak a magyarországi belpolitikai fejlemények és gazdasági törekvések iránt.

A hazai események valóban méltóak a figyelemre. Magyarország huszadik századi történetének újabb sorsfordulójához érkezett. A megújulási folyamat kiterjed a gazdasági reform továbbfejlesztésére csakúgy, mint a politikai intézmények megreformálására, s a demokrácia, az állampolgári jogok kiteljesítésére. A szocialista Magyarország ily módon kíván felzárkózni a világfejlődés élvonalába. Céljaink elérése nyíltságot és nyitást, kiterjedt kapcsolatrendszert kíván. A magyar nép részt akar vállalni a békére, a bizalomra és a gyümölcsöző együttműködésre épülő nemzetközi rend felépítésében.

Ebben a szellemben emlékezünk meg államalapító királyunk, Szent István halálának 950. és a honfoglalás közelgő 1100. évfordulójáról. Első királyunk életműve is azt bizonyítja, hogy a magyarság képes a fejlődés élvonalába kerülni, és saját felvirágoztatása mellett az emberiség javát is szolgálni.

A nagyvilág felé fordulva kezünket nyújtjuk mindazoknak, – köztük az Egyesült Államokban élő magyarságnak és leszármazottaiknak –, akik a kapcsolatok ápolásával és építésével készek hozzájárulni Magyarország nemzetközi tekintélyének növeléséhez, a magyar nemzet felemelkedéséhez, a magyarság boldogulásához.

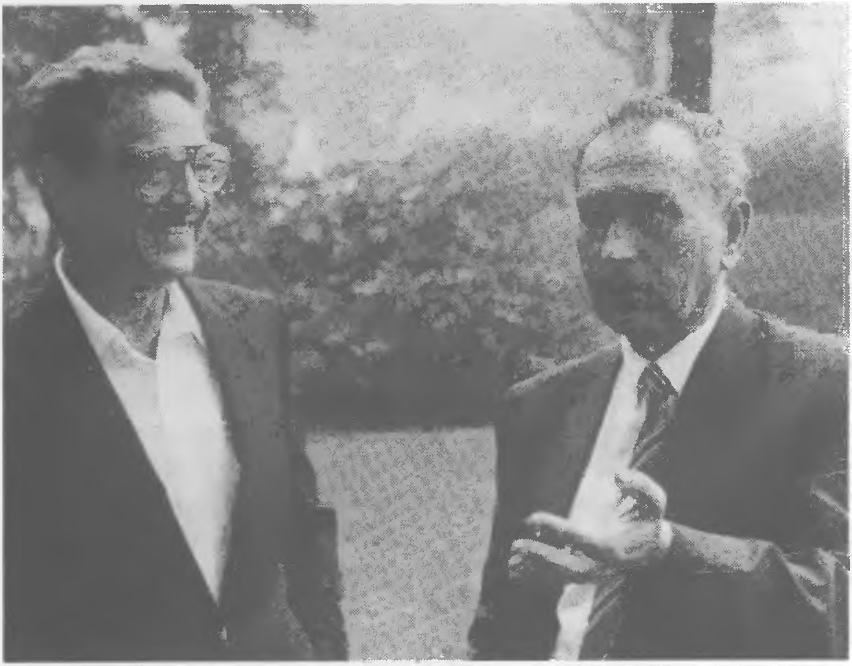

Soros György vendégeként

Találkozó a magyar emigráció képviselőivel

BESZÉD A KÜLPOLITIKAI TANÁCS ELŐTT

Köszönöm a megtisztelő meghívást, a lehetőséget, hogy találkozhatok és véleménycserét folytathatok az amerikai üzleti körök és a közélet jeles képviselőivel. Az idő pénz, mondják önök, és ekképp is cselekszenek. Én sem akarom az idejüket vesztegetni, röviden kívánok szólni.

A Magyar Szocialista Munkáspártnak az amerikai tömegtájékoztatásban is szokatlanul nagy figyelemmel kísért májusi konferenciája megerősítette a reformpolitikát. Kimondta, hogy fordulatra van szükség a gazdaságban, a politikában, a demokrácia építésében, a nyíltságban és a nyilvánosságban. E döntések a társadalom széles köreit átfogó kemény vitákban, politikai nézet-összeütközésekben érlelődtek. A viták legfontosabb következtetése, hogy a magyar szocializmus megújítása a gazdaság és a politika együttes reformját követeli meg.

Helyzetünket nehezíti, hogy az elkerülhetetlen fordulatot, a magyar gazdaság átfogó és átgondolt struktúraváltását kedvezőtlen gazdasági, pénzügyi helyzetben kell végrehajtanunk. Évek, évtizedek alatt felhalmozódott gazdasági problémákat kell megoldanunk úgy, hogy közben megőrizzük a társadalmi stabilitást.

A szerkezetváltás, az állami támogatások leépítése, a veszteséges üzemek felszámolása, a munkaerő-átcsoportosítás – az időleges munkanélküliség eddig számunkra ismeretlen gondja mellett – például olyan gyakorlati problémát is felvet, hogy miként hidaljuk át a gazdaságtalan termelés megszüntetése miatti exportbevétel-kiesést, vagy: honnan teremtsük elő a hazai gyártásból kiesett termék importjához szükséges devizát abban az átmeneti időszakban, amíg a versenyképes termelés felfut, és többletbevételhez juttatja az állami költségvetést is.

VERSENYSZELLEM ÉS JÖVEDELMEZŐSÉG

Célunk az, hogy a magyar gazdaságban a vállalkozói szellem és a versenyszellem, a gazdasági alkalmazkodás és a megújulás készsége váljon uralkodóvá. Olyan szocialista, tervszerűen orientált piacgazdaságot akarunk létrehozni, ahol a piac a gazdaságot egészében integráló intézménnyé fejlődik; hogy ott legyen csak szükség az állami, nem piaci eszközök érvényesítésére, ahol a piac nem bizonyul társadalmilag hatékony, vagy elfogadható koordinációs mechanizmusnak.

Lépéseket tettünk a pénzügyi rendszer és a pénzintézmények szerepének növelésére. A végrehajtott adóreform, különösen hosszabb távon javítja a gazdasági tisztánlátást, erősíti a versenysemlegességet. A bankreform, vagyis a kétszintű bankrendszer kialakítása megteremtette a gazdaságfejlesztést önálló kockázatvállalással finanszírozó bankári tevékenység alapjait. Az értékpapírpiac létrehozása felé tett első szerény lépéseink a lakossági megtakarítások tökéletesítését szolgálják.

A jövőt illetően szándékunkban áll a tőke mozgását biztosító szervezett értékpapírpiac kialakítása. Szélesíteni és a törvény által garantálni kívánjuk a vállalkozói autonómiát oly módon, hogy a gazdasági, üzleti döntéseket kizárólag a jövedelmezőség, a világpiaci értelemben vett hatékonyság vezérelje. Készülünk a költségvetés, a tervezés, a társadalombiztosítás gyökeres reformjára. Folyik az ár- és bérreform kimunkálása is.

Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a magyar gazdaság gyorsuló ütemben kapcsolódjon a világgazdasághoz. Ez az egyszerű kereskedelmi kapcsolatokon túl egyre inkább magába foglalja a kutatási és technológiai együttműködést, a termelési kooperációt, az értékesítési együttműködést. Nélkülözhetetlennek tartjuk és ösztönözzük a vegyesvállalatok alapítását, a működőtőke bevonását.

Az elmúlt években fokozatosan kedvezőbbé tettük a külföldi tőkebefektetést, a vegyesvállalatok alapításának és működésének feltételeit. A hamarosan bevezetésre kerülő társasági törvény lehetővé teszi az állami, a szövetkezeti és a hazai magántőke, valamint a külföldi tőke közötti szabad társulást. Lehető-

ség nyílik majd arra is, hogy a magyar vállalatok nemzetközi részvénytársasággá alakuljanak. Arra számítunk, hogy az elkövetkezendő években a gazdasági fejlődés finanszírozásában a hazai és a külföldi magántőke részesedése eléri a 25 százalékot.

Az önök nagy írója, Mark Twain mondotta majd egy évszázada: Ami a munkást naggyá és hatalmassá tette, az a munkamegtakarító gép — és semmi más a világon nem tehette volna. Minden nagy találmány ötvenezer ember kenyerét veszi el — és tíz éven belül félmilliónak teremt megélhetést."

E gondolat napjainkban is időszerű. A kérdés az, hogyan birkózzunk meg az átmeneti tíz év feszültségeivel. Egyidejűleg akarjuk védeni a dolgozó ember érdekeit, s keresztülvinni a műszaki megújulást, ami viszont elkerülhetetlenül áldozatokkal jár. Ebben a helyzetben a politika feladata nemcsak az, hogy óvja a társadalmi stabilitást. Az aktív cselekvéshez kell megnyernie a társadalmat, aminek feltételét a politikai intézményrendszer reformjával teremthetjük meg.

Mit is jelent a politikai reform ma Magyarországon? Azt, hogy megreformáljuk, a mai — és a jövőbeni — követelményekkel hozzuk összhangba az alkotmányt. Tovább fejlesztjük a választási rendszert. Növeljük a parlament befolyását az ország ügyeinek intézésében, a párt és az állam szétválasztásával egyértelművé tesszük a kormányzat felelősségét, és biztosítjuk a cselekvési önállóságát. A politika és a gazdaság autonómiájának jogi szabályozását a jogállamra jellemző normáknak megfelelően végezzük el.

KEDVEZŐ NEMZETKÖZI FELTÉTELEK

A szakszervezeteknek a jövőben a dolgozók érdekvédelmére, a szociálpolitika korszerűsítésének ösztönzésére kell törekedniük. A Hazafias Népfrontnak és más társadalmi szervezeteknek még inkább a társadalmi véleményformálás alkotóműhelyeivé kell válniuk. Kidolgozzuk a törvényes kereteit annak, hogy lehetőség nyíljon az eltérő érdekek és vélemények megjelenítésére, a döntési centrumok tevékenységének közvetlen be-

folyásolására. Ily módon alakulhat ki társadalmunk szocialista pluralizmusa, az önszerveződésben megnyilvánuló állampolgári akarat és aktivitás.

Politikánk alapja a demokrácia szélesítése, a tolerancia, a kulturált vitatkozás szabadsága. Ebben helye és szerepe van az úgynevezett „másképp gondolkodóknak" is. A vita korlátait alkotmányos rendünk, törvényeink szabják meg.

Törekvéseink megvalósításának, reformjaink következetes végigvitelének nemzetközi feltételei ma lényegesen kedvezőbbek a korábbiaknál. Különösen fontos körülmény, hogy a Szovjetunióban mélyreható átalakítási folyamat bontakozott ki. A peresztrojka és glasznoszty irányvonalát az SZKP XIX. konferenciája is megerősítette. Gorbacsov főtitkárral a közelmúltban folytatott tárgyalásaim megmutatták, hogy a magyar és a szovjet reformok logikája, iránya alapvetően azonos, és fokozatosan növekszik a megvalósítást célzó konkrét lépések hasonlósága, sok esetben egyezése. Elképzeléseink helyességében megerősít bennünket az is, hogy Kínában, Lengyelországban és másutt szintén hasonló folyamatok bontakoznak ki. Mindez azt jelenti, hogy nem kell többé számolnunk az olyan külső fékező hatásokkal, amelyek az elmúlt két évtizedben, saját következetlenségeink és tévedéseink mellett, szintén hozzájárultak az 1968-ban elindított reformfolyamat előrehaladásának lassúságához, megtorpanásához.

Kedvezőnek tartjuk azt is, hogy reformtörekvéseinket a nyugati világban is érdeklődéssel, sőt rokonszenvvel figyelik, s készséget tapasztalunk arra is, hogy a kapcsolatok bővítésével, az együttműködés szélesítésével — természetesen szigorúan az előnyök kölcsönössége alapján — hozzájáruljanak programjaink végrehajtásához.

A számunkra kedvezőbb nemzetközi környezet fontos eleme a szovjet—amerikai és ezzel összefüggésben a kelet—nyugati viszony javulása, ami megnövelte mozgásterünket, ugyanúgy, mint más kis országok esetében.

A gazdasági és a politikai reformfolyamattal összhangban és a nemzetközi feltételek kedvező alakulását kihasználva fokozzuk külpolitikai aktivitásunkat, növeljük külpolitikánk

nyitottságát.

Arra törekszünk, hogy hozzájáruljunk a nemzetközi élet mostani pozitív irányzatainak elmélyítéséhez, visszafordíthatatlanná tételéhez. Szövetségi rendszerünkben részt vállalunk a fegyverzetkorlátozás, a leszerelés előmozdítását, a nemzetközi biztonság erősítését célzó kezdeményezések kimunkálásában. Létfontosságúnak tartjuk a nukleáris fegyverek további csökkentését, a vegyi fegyverek felszámolását, a helyi válságok rendezését. Helyzetünknél fogva különösen érdekeltek vagyunk abban, hogy mielőbb megkezdődjön a hagyományos fegyverek és haderők csökkentése, s Magyarország már a csökkentési folyamat első szakaszának részese legyen.

Magyarország ezeréves szálakkal kötődik az európai földrészhez. Külpolitikánk egyik alapvető célja az összeurópai együttműködés ösztönzése. Tevékeny részesei voltunk a helsinki folyamat elindításának, a záróokmány kimunkálásának, és igyekszünk minden területen eleget tenni az abban megfogalmazott elveknek, ajánlásoknak. A bécsi utótalálkozón képviselőink olyan megállapodás elérése érdekében dolgoznak, amely egyaránt hozzájárul az európai földrész biztonságának megszilárdításához, a folyamatban részes államok közötti bizalom építéséhez és a gazdasági, a műszaki-tudományos, a környezetvédelmi, a kulturális, az információs, valamint a humanitárius együttműködés elmélyítéséhez.

Ugyanezek a törekvések vezérelnek bennünket kétoldalú kapcsolataink építése során is. Ennek eredményeként az elmúlt években számottevően fejlődött együttműködésünk csaknem valamennyi nyugat-európai állammal, s megkezdtük a kapcsolatok kiépítését, a nyugat-európai integrációs szervezetekkel is.

Ma még nem tudjuk pontosan megfogalmazni, hogy milyen lesz a jövő Európája. Meggyőződésem, hogy az integrációs folyamatokkal párhuzamosan megerősödik majd az egyes népek, nemzetek, nemzetiségek identitástudata, erősödik Európa kulturális, népi hagyományainak sokszínűsége. A határok szilárdsága az európai biztonság alapfeltétele marad, de bízom abban, hogy csökken majd a határok elválasztó szerepe. Erősödik az európai kulturális örökség szellemi és anyagi értékének

tisztelete és féltése. Minden emlék, legyen az falusi templom vagy parasztház, amelyet ma lerombolnak, a jövő nemzedékére maradó örökséget csonkítja. Különösen fontos egymás emlékeinek, nyelvének, kultúrájának tisztelete, kölcsönös óvása, a határok áteresztőképességének növelése a szomszédos országok között. Mi ennek tudatában az európai jövőt építve kívánjuk kapcsolatainkat fejleszteni szomszédainkkal.

Úgy gondolom, hogy a kedvezőbb nemzetközi légkör és az általam röviden vázolni próbált magyarországi változások a korábbiaknál is jobban ösztönözhetik a magyar–amerikai kapcsolatok fejlődését. Különösen a gazdasági kapcsolatok, a műszaki-tudományos és a technológiai együttműködés területén lenne fontos előrelépnünk. A magunk részéről készek vagyunk fokozottabban figyelembe venni az amerikai gazdasági, kereskedelmi partnerek érdekeit, igényeit.

A magyar–amerikai viszony sajátossága, hogy a hivatalos kapcsolatok hullámzása közepette mindig tartósnak bizonyult az emberi kapcsolódás. Erősítették ezt a Magyarországról ide kivándorolt milliók és leszármazottaik is. Tevékenységükkel, munkájukkal gyarapították az amerikai gazdaságot, a kulturális és a tudományos életet. Talán nem szerénytelen a magyar társadalom azon igénye, hogy az így létrejött anyagi és szellemi tőke is járuljon hozzá a magyar–amerikai együttműködés erősítéséhez, segítse a gazdasági megújulás mielőbbi megvalósítását Magyarországon.

ERŐSÍTENI EGYÜTTMŰKÖDÉSÜNKET

Örömmel mondhatom, hogy ilyen irányú lépések már történnek. Gondolok a Soros-alapítványra vagy a közeljövőben Budapesten megnyíló menedzserképző iskolára. Itt szeretném megjegyezni, hogy a magyar–amerikai együttműködés olyannyira kívánatos új irányainak feltárásában jelentős szerepe van az Egyesült Államok nagykövetének, *Palmer* úrnak, aki kiváló diplomataként magas színvonalon képviseli hazája érdekeit Magyarországon.

Az amerikai kormány megtisztelő meghívásával élve azért jöttem az Egyesült Államokba, hogy megismerkedjek az amerikai emberek életével, a gazdaság eredményeivel, szervezési módszereivel, az amerikai politikai és gazdasági vezetés gondolkodásmódjával. Nem titkolom azt sem, hogy szeretnénk bizonyos, nálunk is hasznosítható tapasztalatokat szerezni. Célom ugyanakkor az is, hogy Magyarország helyzetét és a magyar vezetés törekvéseit bemutatva felhívjam az itteni politikai és üzleti körök figyelmét azokra az együttműködési lehetőségekre, amelyeket a magyar gazdaság megújítását célzó programjaink kínálnak.

Remélem, az önökkel való mostani találkozás is hozzájárul ahhoz, hogy növekedjen az amerikai érdeklődés a magyarországi együttműködési lehetőségek iránt. Meggyőződésem, hogy országaink nagyságrendjének különbözősége ellenére a gazdasági együttműködés bővülése, csakúgy, mint a politikai párbeszéd, a műszaki-tudományos, a kulturális és a humanitárius kapcsolatok szélesedése egyaránt szolgálja mindkét nép javát.

(Népszabadság, 1988. július 26.)

Találkozó Ronald Reagennel

A Fehér Ház előtt

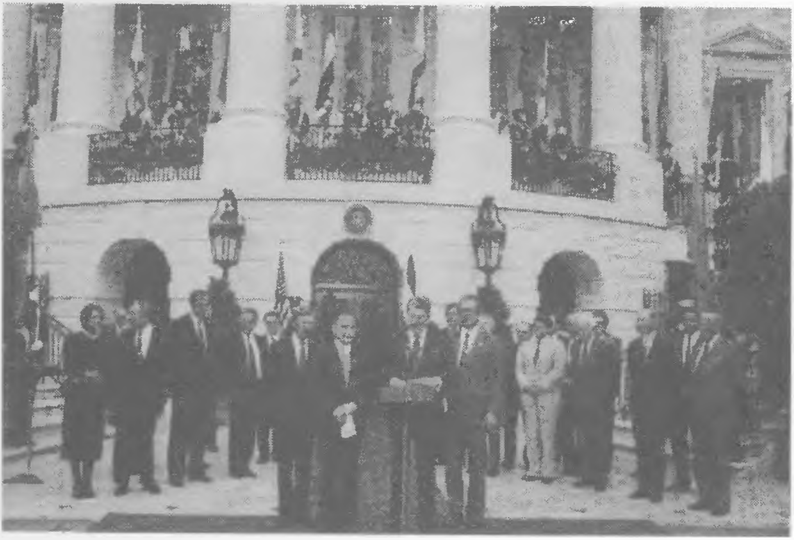

Ebéd a Fehér Házban

Eszmecsere George Bush-sal

Michael Dukakis-szal a Demokrata párt elnökjelöltjével

Találkozó George Shultz-cal

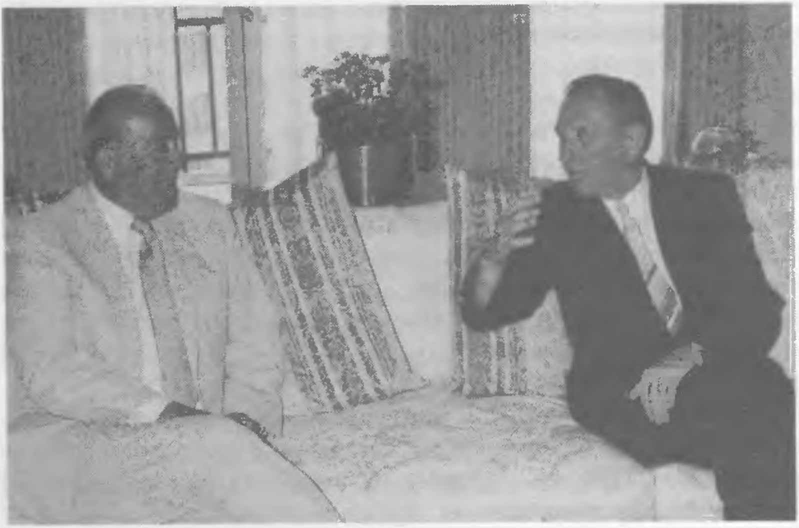

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ORSZÁGGYŰLÉSÉNEK ÜZENETE AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KONGRESSZUSÁHOZ

Tisztelt Kongresszusi Tagok!

A Magyar Népköztársaság Országgyűlése figyelemmel kiséri és nagyra értékeli azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusa, a Szenátus és a Képviselőház tagjai fejtenek ki a Magyarországot közvetlenül is érintő kelet–nyugati kapcsolatok javításáért, a nemzetek közötti együttműködés elmélyítéséért. Állásfoglalásaiknak is szerepe van abban, hogy az egyes államok kedvezőbb nemzetközi légkörben építhetik kétoldalú kapcsolataikat, járulhatnak hozzá a globális és regionális problémák megoldásához.

A magyar közvélemény, a magyar politikai és gazdasági vezetés érzékeli és méltányolja az országban kibontakozó reformtörekvések iránt az Egyesült Államokban is megnyilvánuló érdeklődést és rokonszenvet. Ennek az átfogó átalakulási folya-

matnak meghatározó eleme a politikai intézményrendszer megújulása, s benne az Országgyűlés törvényalkotói, politikaformáló és a kormányzati munkát ellenőrző szerepének következetesebb érvényesítése. A képviselők egyidejűleg részt vállalnak a Magyar Népköztársaság külpolitikai irányvonalának kialakításában, annak még nyitottabbá tételében. Mindehhez jó alapot és lehetőséget biztosít, hogy a Magyar Népköztársaság nemzetközi tevékenysége és belső jogszabályai teljes mértékben összhangban vannak az emberi jogokat szabályozó nemzetközi egyezményekkel és normákkal, köztük a Helsinki Záróokmányban foglalt elvekkel és ajánlásokkal.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy az utóbbi években a Magyar Népköztársaság és az Egyesült Államok között a két kormány kölcsönös erőfeszítéseinek eredményeként kiterjedt, élénk, gyümölcsöző kapcsolatrendszer jött létre. A magyar kormány elhatározott szándéka, hogy e kapcsolatokat, a két nép közeledését tovább erősítse. E törekvésében építhet a magyar törvényhozók és a magyar közvélemény támogatására. Grósz Károlynak, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkárának, a Minisztertanács elnökének egyesült államokbeli látogatása — hasonló amerikai szándék esetén — új, történelmi távlatokkal biztató szakaszt nyithat a két ország együttműködésében.

A Magyar Népköztársaság Országgyűlése kész résztvállalni a magyar—amerikai kapcsolatok mindkét nép érdekeit szolgáló bővítésében, az ehhez szükséges bizalom építésében. Az Országgyűlés kívánatosnak tartaná, hogy a két ország törvényhozása ösztönző szerepet játszon a politikai párbeszéd, a gazdasági, a tudományos és kulturális együttműködés, az emberek közötti kapcsolatok fejlesztése érdekében. Kész arra is, hogy a magyarországi politikai, gazdasági, társadalmi folyamatok és törekvések alaposabb megvilágítása céljából közvetlen párbeszédet folytasson az amerikai törvényhozókkal az Egyesült Államok Kongresszusában Magyarország kapcsán napirendre kerülő témákról, így az emberi jogok valamennyi kérdéséről is. Szükségesnek és hasznosnak tartja a rendszeres véleménycserét a nemzetközi helyzet legfontosabb kérdéseiről.

A Magyar Népköztársaság Országgyűlése javasolja, hogy a két ország törvényhozásának kontaktusait helyezzük tartósabb alapokra. A jövőben rendszeresebb személyes kapcsolatok, munkabizottsági találkozók vagy más, kölcsönösen megfelelőnek ítélt formák keretében biztosítsuk a mindkét oldalon felvetődő általános, vagy egyedi kérdések, ügyek megvitatását, a hatékony információ- és véleménycserét, s ezen keresztül a kölcsönös megértés erősítését.

A Magyar Népköztársaság Országgyűlése reményét fejezi ki, hogy javaslata egybeesik az Amerikai Egyesült Államok Szenátusa és Képviselőháza tisztelt tagjainak óhajával és törekvéseivel. Fontosnak és időszerűnek tartja, hogy a két ország törvényhozói választóik képviseletében az eddiginél aktívabb szerepet vállaljanak a Magyar Népköztársaság és az Amerikai Egyesült Államok közötti együttműködés továbbfejlesztésében, a magyar és az amerikai nép közötti kapcsolatok erősítésében.

A Magyar Népköztársaság Országgyűlése
nevében:
Stadinger István
elnök

Koszorúzás az arlingtoni temetőben

Találkozás
Armand Hammerral

 Találkozás Santa Monicában a nagynénjével

Néhány sor az emlékkönyvbe

Érkezés után

Ismerkedés Chicagóval

A KÉT VEZETŐ NYILATKOZATA

A magyar pártfőtitkár-kormányfő tiszteletére adott fehér házi ebéd befejeztével Reagan elnök az épület diplomáciai bejáratához kísérte vendégét, ahol a két vezető elmondta búcsúnyilatkozatát.

RONALD REAGAN:

TÖRTÉNELMI SZAKASZHATÁR

– Főtitkár úr, az ön látogatása fontos sikernek minősül. Történelmi szakaszhatárt jelent az amerikai–magyar kapcsolatok új történetében, amely tíz évvel ezelőtt kezdődött meg. Szent István koronájának visszajuttatásával.

Találkozásain az Egyesült Államok kormányának vezetőivel, üzletemberekkel, újságírókkal és másokkal, széles körű eszmecserét folytattak. Nagy benyomást tett ránk az új eszmék iránt tanúsított nyitottsága. Bátorít bennünket felismerése, hogy a gazdasági reformok nem hozhatnak eredményt, ha azokat nem kísérik politikai reformok is. Ezt a tanulságot már számos fejlemény bizonyította Kelet- és Közép-Európa jelenlegi történetében.

Tudjuk, hogy Magyarország nehéz gazdasági és politikai választás előtt áll. Azok a döntések, amelyeket önnek és kormányának az elkövetkező hónapokban kell meghozniuk és végrehajtaniuk, a következő évtizedre meghatározzák Magyarország sorsát.

Mi, amerikaiak, nagy tehetségű embereknek tartjuk a magyarokat, olyan embereknek, akik jelentős mértékben hozzájárultak Amerika fejlődéséhez is. Tudjuk, hogy Magyarországon is akkor javíthatja meg a magyar nép saját társadalmát és gazda-

ságát, ha a most napirenden levő nagyobb szabadságjogokat és reformokat következetesen megvalósítják.

Főtitkár úr, tárgyalásaink alapján meggyőződésem: az ön szándéka olyan vezetés megvalósítása, amely teret ad annak az energiának, ötletességnek, előretekintésnek, amelyet a magyarok oly bőségesen birtokolnak. S ha most hazatér, remélem, új benyomásokat visz magával Amerikáról, remélem, emlékezni fog arra, amit itt látott, egy olyan társadalom erejére, amely szabad, amely elkötelezte magát az alapvető emberi jogok mellett, s amely nyitott a különböző vélemények, mindenfajta tehetség előtt. Kérem, vigye magával legjobb kívánságainkat sikerükhöz. Közelről figyeljük a magyarországi fejleményeket, és reméljük, hogy tovább dolgozhatunk együtt az országaink közötti jó viszony továbbfejlesztése érdekében.

Tudom, hogy ön az amerikai nép legjobb kívánságaival tér vissza hazájába.

GRÓSZ KÁROLY:

BIZTATÓ KAPCSOLATFEJLŐDÉS

– Köszönöm elnök úr megtisztelő szavait, s az imént folytatott tartalmas beszélgetést. Köszönöm az Egyesült Államok kormányának a meghívást, a sok munkát kínáló és élményekben gazdag programot.

Nagy várakozással léptem az Egyesült Államok földjére, miután több mint négy évtizede nem járt hivatalban levő magyar miniszterelnök itt. Most, látogatásom végéhez közeledve elmondhatom, hogy azt hasznosnak és eredményesnek, az országaink, népeink közötti kapcsolatok bővítése szempontjából biztatónak ítélem meg.

Örömmel ragadtam meg a személyes találkozás kínálta alkalmat, hogy tolmácsoljam a magyar nép nagyrabecsülését elnök úrnak azokért a történelmi jelentőségű eredményekért, amelyeket az utóbbi időben Gorbacsov főtitkárral közösen a nukleáris leszerelés, a szovjet–amerikai viszony és a nemzetközi légkör javítása, az enyhülés új szakaszának megalapozása terén elértek.

Hangot adtam annak a reménynek is, hogy mielőbb létrejönnek a hadászati fegyverek és a hagyományos erők jelentős csökkentését, a vegyi fegyverek felszámolását biztosító újabb megállapodások.

A magyar népnek viszonylag rövid időn belül rendkívül nagy feladatokat kell megoldania. A jövőnk függ attól, hogy sikerül-e megújítanunk, versenyképessé tennünk az ország gazdaságát. Tudjuk, hogy ennek egyetlen lehetséges útja a gazdasági és politikai reformfolyamat következetes végigvitele. Törekvéseink eredményessége azonban nagymértékben függ a nemzetközi feltételek alakulásától is. Ezért munkálkodik a magyar külpolitika a kelet–nyugati viszony javításán, a különböző társadalmi rendszerű államok közötti bizalom erősítésén. Céljaink elérésében építünk a nemzetközi gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésből származó előnyökre. Tovább kívánjuk növelni országunk nyitottságát, ösztönözzük a kulturális értékek cseréjét, a tájékoztatási és emberi kapcsolatok szélesítését. Ezek a törekvések hatották át az Egyesült Államok vezetőivel, politikai és üzleti köreinek képviselőivel az elmúlt napokban folytatott megbeszéléseimet is.

Külön örömömre szolgált, hogy a látogatás lehetőséget adott a találkozásra az itt élő magyar emigráció képviselőivel, s átadhattam nekik az óhaza üzenetét. Meggyőződésem, hogy az Egyesült Államokban megbecsülésnek örvendő és az óhaza iránt is lojális, magyar származású állampolgárok különösen sokat tehetnek a magyar–amerikai kapcsolatok fejlődése érdekében.

Elnök úrral együtt meggyőződéssel vallom, hogy látogatásom hozzájárul a magyar–amerikai kapcsolatok további bővüléséhez, a népeink közötti bizalom és megbecsülés, az országaink közötti jó viszony erősödéséhez. Úgy tapasztaltam, hogy az erre irányuló szándék kölcsönös.

Elnök úr fogadja még egyszer őszinte köszönetemet az amerikai földön tapasztalt meleg vendégszeretetéért.

(Népszabadság, 1988. július 28.)

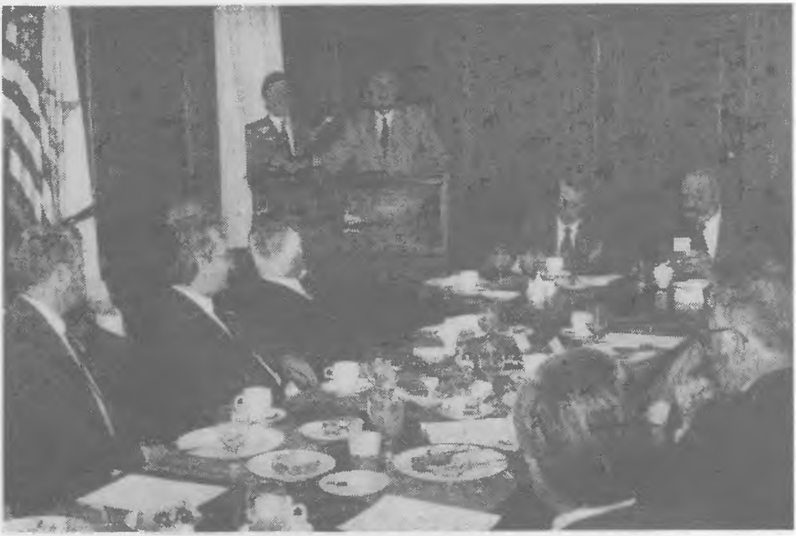

San Franciscoban a Kereskedelmi Kamarában

Tárgyalás a Lauders cég képviselőivel

Látogatás Disney Land-ben

– Köszönöm a lehetőséget, hogy Grósz Károly pártfőtitkár egyesült államokbeli útja alkalmából szólhatok a magyar néphez – mondotta elöljáróban Ronald Reagan. – Nemcsak Grósz úr látogatása jelent számomra különös örömet, hanem az is, hogy útja során találkozott az amerikai nép legkülönbözőbb képviselőivel, és az Egyesült Államok több tájára is eljutott. Önök is tudják: az amerikai–magyar kapcsolatokban tekintélyes múlt előzte meg a viszony jelenlegi javulását.

REAGAN ELNÖK ÜZENETE A MAGYAR NÉPHEZ

Az amerikaiak rendkívül sokat köszönhetnek a magyar bevándorlók tevékenységének. Az Egyesült Államokban a magyarok bizonyságát adták tehetségüknek és zsenialitásuknak. Említsük meg Solti Györgyöt és Ormándi Jenőt a zenében, vagy a Nobel-díjas tudósok között Szent-györgyi Albertet és Wigner Jenőt. Nem sokkal ezelőtt mély benyomást tett rám, hogy láttam Bartók Béla hamvainak hazatérését Budapestre. Megtiszteltetésnek veszem, és büszke vagyok, hogy a nagy Bartók Bélának Amerika nyújthatott menedéket a második világháború idején. Ma azonban helyesebb, ha előretekintünk.

Az Egyesült Államokban nagy érdeklődéssel figyeljük azokat a bátor gazdasági reformokat, amelyek a vezetők nagyobb egyéni felelősségét célozzák, szélesebb teret biztosítanak a magánvállalkozásnak, és segítik az erősödő versenyt a vállalatok között. Üdvözöljük azt a nemrég tett bejelentést, hogy lehetőség nyílik közvetlen külföldi befektetésekre a magyar cégeknél. Mindkét fél világosan felismerte a kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködésben rejlő lehetőségeket. Meggyőződésünk, hogy a piacorientált gazdaság irányában történő határozott előrehaladás jobb esélyeket biztosít a magyarok számára. A magyar vezetők kifejtették, hogy a gazdasági reform nem

lehet eredményes politikai reformok nélkül. Ezt a nézetet mi teljes mértékben osztjuk.

Üdvözöljük, hogy Magyarországon egyre nyíltabb eszmecsere folyik a demokratizálásról, a pluralizmusról, a parlament és a sajtó nagyobb szerepéről. Várjuk e fontos reformok teljes megvalósulását, mert tudjuk, hogy az emberi jogok és a demokrácia megbecsülése kulcs a békéhez és a boldoguláshoz. Kétoldalú kapcsolataink az elmúlt években számos területen, folyamatosan fejlődtek. Csupán ennek az évnek az első felében 30 százalékkal növekedett a magyaroknak kiadott amerikai vízumok száma. Ez is tisztán mutatja az üzleti és turistaforgalom fejlődését országaink között. Reméljük, még többen jönnek majd el hozzánk, hogy saját szemükkel lássák az Egyesült Államokat. Üdvözöljük azokat a magyar utazási könnyítéseket, amelyek következtében egészen biztosan sokkal több amerikai is ellátogat majd Magyarországra a következő években. Véleményünk szerint még többet is lehetne tenni ezekben a dolgokban.

Grósz Károly főtitkár ígéretes periódusban tett látogatást az Egyesült Államokban. Biztos vagyok benne, hogy egy sor fontos kérdésben kitűnő lehetőség nyílik a kapcsolatok fejlesztésére. Magyarország mindig is értékes szerepet játszott és játszhat továbbra is a széles értelemben vett kelet–nyugati viszonyban. Reméljük, hogy kapcsolataink a magyar néppel tovább gazdagodnak, és sikereikhez a legjobbakat kívánjuk. Köszönöm, és isten áldja önöket!

(Az MTV külön tudósítóinak adott nyilatkozat 1988. július 30-án a TV-Híradóban hangzott el)

A McDonald's cég képviselőivel

Látogatás a tőzsdén

Rövid beszélgetés Richard Nixonnal

Találkozó vezető bankok képviselőivel

– A hosszú repülőút vagy a látogatás zsúfolt programja miatt érzi-e magát fáradtabbnak? – hangzott az első kérdés.

– Mindkettő sok energiát emésztett fel. Hazafelé mindössze három órát aludtam, miközben túl vagyok ezen az ötven vagy ötvenöt programot magába foglaló úton. A zsúfoltságon túl a nehézséget számomra az jelentette, hogy alapvetően más közegben kellett mozogni. Nem is tagadom, a kinti bankárokkal, az üzleti élet képviselőivel folytatott tárgyalások sokkal

GRÓSZ KÁROLY BUDAPESTI NYILATKOZATA A TIZENEGY NAPOS ÚTRÓL

nagyobb szellemi koncentrációt igényeltek, mint ha itthon kellett volna tizenegy nap alatt ugyanezt a programot lebonyolítani. De nem bántam meg, megérte a befektetett energiát, mert – úgy érzem – a program zsúfoltsága, a találkozók nagy száma új minőséget hozott létre.

– Mire gondol?

– A vártnál lényegesen sikeresebbnek értékelem az utat, sokkal többet kaptam annál, mint amire két héttel ezelőtt számítottam. Sok személyes élménnyel is gazdagodtam, de ennél fontosabb az, ami a munkát érinti. Mindenekelőtt hangsúlyozni szeretném, hogy rendkívül figyelmesen, udvariasan fogadtak mindenütt. Ez nem elsősorban a külsőségekben jelentkezett, mert a világnak ezen a táján nem tartják sokra a ceremóniákat. Sokkal inkább megnyilvánult ez a megbeszélé-

sek tartalmában, a konstruktivitásban, az őszinteségben, a kérdések és a válaszok egyenességében. Épp ez a konstruktív hangulat ajándékozott meg egy meglepetéssel: nem vártam, hogy a gazdaság szálait ily módon lehet szövögetni. Utam során többször is elmondtam: egy kormánynak vagy a kormányfőnek nem az a dolga, hogy konkrét üzleteket kössön, az viszont igen, hogy előnyös politikai feltételeket teremtsen a jó üzletkötéshez. Úgy hiszem, e téren sokat tettünk. Ha ennek a kínálatnak, ami most van, a tíz százalékát ki tudnánk használni, akkor gondjaink jelentős része máris megoldódna.

— *Milyen megállapodásokat említhetne?*

— Például azt a 115 millió dolláros üzletet, amit kollégáim a Guardian Industriesnél aláírtak, vagy azt a 100 millió dollár nagyságú vállalkozást, amely — Andrew Sarlós és Soros György, a két magyar származású üzletember kezdeményezésére — elsősorban az idegenforgalmat érintené. De ezeken kívül is van egy sor előkészített ügy, amiről ma még azért nem illik beszélni, mert üzletfeleink nagyon kényesek a diszkrécióra. De ez rövidesen ismertté válhat, már csak azért is, mert üzletfeleink nem hagyják „elaludni" az ügyet.

Már ezen a héten egymásnak adják a kilincset, sőt mire ezek a sorok megjelennek, Lauder úr Pesten lesz. Köztudomású, hogy a Lauder cég a világ egyik legnagyobb kozmetikai vállalata: termeltet és árusít. Hazánkban bizonyos félkész termékeket akar gyártani — ez az iparág nagyon kényes arra, hogy a késztermék vagy Franciaországban, vagy az Egyesült Államokban készüljön —, s ugyanakkor értékesíteni akar nálunk, ennek ellentételeként pedig vásárolni.

Rajta kívül másokat is várunk. Kanadából például napokon belül többen is érkeznek, köztük a világ egyik legnagyobb telefongyárának, a Northern Telecomnak a képviselői. A legnagyobb volumenű üzletet kétségkívül velük köthetjük, de ezenkívül is van jó néhány olyan megállapodás, amely heteken vagy hónapokon belül üzleti szerződés formáját öltheti. Két-három olyan nagy, volumenében jelentős közös beruházásról is szó van, amelynek részleteit a delegáció tagja, Bartha Ferenc,

a Magyar Nemzeti Bank elnöke pontosította, s remélhetőleg ezek is hamarosan realizálhatók. Lehetőségeinknek nagyon széles a skálája, s itt meg kell említenem, partnereinket valósággal lázba hozta az Országgyűlés közelgő ülésszakának napirendjén szereplő társasági törvénytervezet. Az a tény, hogy Magyarországon részvényeket lehet vásárolni, hogy a sikeresnek ígérkező vállalkozásba be lehet kapcsolódni, sőt a külföldi részvények akár az ötven százalékot is meghaladhatják, felvillanyozták az érdeklődőket. Persze valamit tisztázni kell, nehogy félreértésekhez vezessen: a kormány nem ad el sem gyárakat, sem részvényeket. Az üzletkötés másoknak a dolga. A külföldi partnernek az illető vállalattal kell megegyeznie, s nyilván a gyárigazgatónak is érdekében áll majd, hogy eladja ezeket a részvényeket. Nem kell attól sem tartania, hogy a külföldi partner majd útilaput köt a talpára.

Az amerikaiak kifejtették: nekik nem érdekük, hogy onnan hozzanak ide igazgatót, aki az első tíz évben csak a magyar gazdaságot „tanulja". Számukra inkább az lesz a fontos, hogy a legtehetségesebb magyar vezetőkkel dolgozzanak, s azokat meg is fogják fizetni. Persze ez nem állami ellenőrzés nélkül megy majd: a kormánnyal ezt mindig engedélyeztetni kell. Ennek lesz egy kialakult rendszere, mechanizmusa. Ami a mostani utazás örömteli tapasztalata: jelentős az érdeklődés Magyarország iránt, s ez az érdeklődés a gazdaság legkülönbözőbb területeit érinti. Például a műszeripart. Ezek az üzletek már a csúcstechnológia megszerzését jelenthetnék.

— *S az ezzel kapcsolatos amerikai embargó?*

— Ezt is szóba hoztam Reagan elnökkel folytatott tárgyalásaimon. Hangsúlyoztam, hogy mi rendkívüli módon érdekeltek vagyunk a COCOM-lista szűkítésében, s kértem, amennyiben segíteni akarnak, bírálják felül ezt a szigorú s bizonyos szempontból túlhaladott listát.

— *Hogyan értékeli a Reagan elnökkel folytatott tárgyalásainak hangulatát.*

— Rendkívül nyílt, barátságos légkörű megbeszéléseket

 folytattam az elnökkel, amihez jó keretet adott az a gesztus,

hogy főtitkárrá választásom után az Egyesült Államokban megerősítették a korábban miniszterelnöknek szóló meghívást. El kell mondamon azt is, meglepett Reagan elnök rendkívüli tájékozottsága hazánkról, életünkről. Azt ugyan nem vitatom, hogy az átlagamerikai viszonylag keveset tud Magyarországról, de a vezető politikusok, s különösen az elnök jól ismerik azokat a kérdéseket, amelyek bennünket itthon foglalkoztatnak, napirenden szerepelnek. Találkozóim a két elnökjelölttel ugyancsak meleg hangulatúak voltak. Dukakis úr talán nem rendelkezik annyi ismerettel Magyarországról, mint George Bush (aki alelnökként már személyes tapasztalatokat is szerezhetett hazánkban), ám rendkívül érdeklődik Magyarország iránt, különösen amiatt, hogy — mint erre külön is utalt — feleségét rokoni szálak fűzik hozzánk.

— Útja során számos sajtóértekezleten állt az amerikai kollégák nem éppen udvarias kérdéseinek pergőtüzében...

— Én még idehaza felvázoltam magamnak azt a nyolc-tíz kérdést, amelyre szinte mérget vettem volna, hogy szóba kerül. Nem is csalódtam. A leginkább érdekelte őket az erdélyi magyarság sorsa, 1956 mai megítélése, Nagy Imre ügye és a Nagy Imre-évfordulón lezajlott tüntetés kezelése, a szovjet csapatok kivonása, Gorbacsovval való tárgyalásom. Volt, amikor a válaszomat kedvezően fogadták, és olyan pillanat is akadt, amikor megfagyott a levegő. Ez utóbbi hangulatot az a válaszom keltette, hogy 1956-ot nem vizsgáljuk felül. Azt is hozzátettem azonban, hogy az ellenforradalom kialakulásának, az események összetevőinek kutatását nemhogy nem ellenezzük, hanem bátorítjuk.

— Amerikában ön meglátogatta Disneylandet is: ezt afféle könnyítésnek szánták a vendéglátók?

— Ilyesfajta lazításra még egy tíznapos út során sem jut alkalom, feltéve, ha ennek nem üzleti célja van. Most is erről volt szó. Szóba került ugyanis egy magyarországi Disneyland felépítése, amely az 1995-ös Bécs-Budapest világkiállítás nagy látványossága volna, sőt a világkiállítás majdani helyiségeiben ez a játékország továbbfejleszthető lenne. Hozzá kell tennem:

mi Disneylandet sem csupán azért szeretnénk felépíteni, hogy ezáltal újabb turistacsalogatóval gazdagodjunk. Ebben a vállalkozásban az igazi üzlet az az elektronikus háttéripar, amely a krokodilt működteti, s amitől az oroszlán üvölteni kezd.

— *Milyen volt látogatásának amerikai fogadtatása?*

— Úgy tudom, a szokásosnál nagyobb publicitást kapott. A hazánk iránti felfokozott érdeklődést bizonyítja talán az is, hogy washingtoni nagykövetségünk fogadásán soha ennyi jeles amerikai politikai és üzleti személyiség még nem volt jelen.

— *Ez a rokonszenv a magyar politikai és gazdasági reformoknak szólhat?*

— Annak is. Más részről azonban része lehet benne a nemzetközi enyhülésnek, amely a szovjet–amerikai kapcsolatok rendeződésének gyümölcse. Ha a Gorbacsov–Reagan találkozósorozat nem teremti meg a szükséges feltételeket, akkor az én amerikai utazásom légköre aligha lett volna ilyen. Az is fontos szempont, hogy a két nagyhatalom számít a közepes és kisebb országokra az enyhülés előmozdításában, s pontosan ez az, amibe a mi szerepünk beleilleszthető.

— *Ismereteink szerint ön rendkívül kedvező fogadtatásra talált a kint élő magyarok körében.*

— Valóban magam is úgy éreztem, hogy rokonszenvvel és örömmel fogadtak minket, s magunk is kerestük a találkozás lehetőségeit. Erre sort is kerítettünk előbb New Yorkban, majd Torontóban. Ez utóbbi városban meglátogattuk a Hungarológiai Intézetet és találkoztunk a magyar nyelvű lapok szerkesztőivel is. Benyomásom szerint ezt jónéven vették, beletartozónak abba a politikai nyíltságba, amit meghirdettünk. Az is igaz persze, hogy nem mindenki örült nekünk. Néhány helyen kisebb tüntetést is szerveztek, feliratokat lobogtattak ellenünk. Én ezen sem lepődtem meg. Tudtam, hogy nem mindenki szeret bennünket, vezetőket, a lényeg, hogy a népet, az országot szeressék.

– *Volt-e a hosszú útnak akár egyetlen órája, amikor magánember lehetett?*

– Egyetlen egy ilyen volt. Ennyi idő jutott arra, hogy nagynénémet meglátogassam, akivel felnőttként korábban egyszer találkozhattam, 1960-ban. Ez az egy óra szinte semmire sem volt elég. Ő vigasztalhatatlanul zokogott, gyerekkori fényképeimet kiállította az asztalra, sütött-főzött reggel óta, tortát készített, gyertyát gyújtott, s felköszöntött engem, mert közelgett a születésnapom. Mindezt egy órában. Hát ez volt a magánprogramom.

(Népszabadság, 1988. augusztus 1.)

TARTALOM

„Elmagyarázzuk a világnak…" 3
Mihail Gorbacsov pohárköszöntője 8
Grósz Károly pohárköszöntője 16
Nyilatkozat a magyar sajtó képviselőinek 22
Sajtótájékoztató a nemzetközi újságíróközpontban 26
Nyilatkozat a Népszabadságnak 30
Közlemény a tárgyalásokról 32
A KB állásfoglalása a tárgyalásokról 38
Üzenet az Egyesült Államokban élő magyarsághoz 39
Beszéd a Külpolitikai Tanács előtt 42
A Magyar Népköztársaság Országgyűlésének üzenete az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusához 52
A két vezető nyilatkozata 60
Ronald Reagan: Történelmi szakaszhatár 60
Grósz Károly: Biztató kapcsolatbővítés 61
Reagan elnök üzenete a magyar néphez 66
Grósz Károly budapesti nyilatkozata a tizenegy napos útról 70

Az MTI Kiadó és a Kossuth Könyvkiadó
közös kiadványa

Szerkesztette és összeállította:
PÁLOS TAMÁS és
ILLÉS TIBOR

Felelős Kiadó:
Wertheimer Andor igazgató
MTI Kiadó 1016 Budapest, Fém u 5–7
Telefon: 756-722 Telex: 22-4373
Készült az MTI Nyomdában – 88.1077

Fotók:
MTI FOTO
Manek Attila és Soós Lajos

ÁRA: 49,– Ft

Grósz Károly:

Mit akarunk Magyarországon? Olyan korszerű gazdaságot, amely képes arra, hogy alkalmazkodjék a megváltozott világhoz, mindenkivel együtt akar élni és dolgozni, aki hajlandó erre. Ez a mai vezetés felfogása. Hazánk nagy fia, Kossuth Lajos mondását valljuk: szolgái, és nem urai vagyunk e nemzetnek.

Keressük a közlekedés új szabályait a világban, meg akarjuk ismerni a világot, hogy el tudjunk igazodni benne. A világot két részre szokták osztani, Kelet és Nyugat. Mi a keleti felét elég jól ismerjük, szeretnénk megismerni a nyugatit is, mert hiszen, hogy ez nem két fele a világnak, a világ egységes egész.

– Negyven év beidegződése után nem könnyű a kor mai szellemének megfelelő programot megfogalmazni és főként megvalósítani. Nem könnyű azért, mert mindenekelőtt meg kell vívni a csatát önmagunkkal, beidegződéseinkkel, le kell számolnunk olyan ideológiai tételeinkkel, amelyeket az élet nem igazolt. De ezt úgy kell megtennünk, hogy ne tagadjuk meg mindazt, ami érték ma is, és érték volt tegnap is.

Örömmel állapítjuk meg ma már mindannyian, hogy mindenekelőtt a világ két legnagyobb hatalmának közeledése, kézfogása a kis népek számára is szabadabb mozgásteret teremt. Hisszük, hogy az Egyesült Államok és a Szovjetunió között a közeledés tartós lesz, elmélyül, és a katonai versengés helyett a gazdasági együttműködés kora következik.